

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Dezinformační kampaně „zelených“ organizací a jejich
důsledky na rozvoj regionu**

Bc. Jan Krejčí

**Diplomová práce
2013**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Jan Krejčí
Osobní číslo: E10972
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Regionální rozvoj: Urbanismus
Název tématu: Dezinformační kampaně "zelených" organizací a jejich
důsledky na rozvoj regionu
Zadávací katedra: Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je vyjádřit u konkrétních případů dezinformačních kampaní "zelených" organizací jejich negativní důsledky na rozvoj regionu.

Rešerše odborné literatury a dalších pramenů.
Stanovení cílu práce a hypotézy, volba metod.
Obecný popis dezinformací.
Popis "zelených" organizací.
Popis Zákona o ochraně přírody.
Příklady zneužití dezinformačních kampaní.
Negativní důsledky dezinformačních kampaní.
Formulace závěrů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BITTMAN, L.: Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce. Praha, Mladá fronta 2000

KLAUS, V.: Modrá, nikoli zelená planeta. Co je ohroženo: klima nebo svoboda? Praha, Dokořán 2007

KUŽVART P., PAZDERKA, S.: Právo na informace o životním prostředí. Brno, Ekologický právní servis 2000

MIKO, L., BOROVIČKOVÁ, H.: Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář. Praha, C. H. Beck 2007

WRIGHT, H.: Sea of Green: The Perpetual Harvest. New York, Sea of Green 1998

Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí

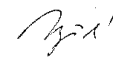
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Vedoucí diplomové práce:

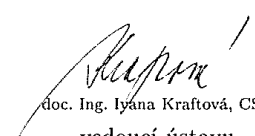

doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: 30. září 2012

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2013

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Iyana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. října 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 3. 7. 2013

Bc. Jan Krejčí

PODĚKOVÁNÍ:

Na tomto místě bych rád poděkoval doc. Ing. arch. Vladimíře Šilhánkové, Ph.D. za odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce. Dále bych rád poděkoval konzultantovi práce Mgr. Michaelu Pondělíčkoví, Ph.D. za cenné připomínky.

ANOTACE

Předmětem diplomové práce „Dezinformační kampaně „zelených“ organizací a jejich důsledky na rozvoj regionu“ je analyzovat vybrané konkrétní případy zapojení „zelených“ organizací do (dez)informačních kampaní a vyhodnotit jejich důsledky na rozvoj regionu. V teoretické části práce jsou charakterizovány pojmy informace, klamání a dezinformace, jsou zde popsány principy jejich vzniku a fungování, dále jsou zde charakterizovány konkrétní „zelené“ organizace a také legislativa související s ochranou přírody a krajiny v České republice. V praktické části práce jsou pak popsány a hodnoceny vybrané konkrétní případy (dez)informačních kampaní a jejich důsledky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Dezinformace, dezinformační kampaně, „zelené“ organizace, ochrana přírody a krajiny

TITLE

Disinformation campaigns of "green" organizations and their implications for regional development

ANNOTATION

The subject matter of this thesis titled “Disinformation campaigns "green" organizations and their implications for regional development” is analysis of selected individual cases of involvement of “green” organizations in (dis)information campaigns and evaluation of their implications for regional development. The theoretical part of the thesis describes the terms information, deception, disinformation and principles of their formation and functioning. This part also describes particular “green” organizations and legislation related to environmental protection in the Czech Republic. The practical part of the thesis describes and evaluates particular (dis)information campaigns and their implications.

KEYWORDS

Disinformation, disinformation campaigns, “green” organizations, environmental protection

OBSAH

ÚVOD	10
1 INFORMACE, KLAMÁNÍ A DEZINFORMACE.....	12
1.1 INFORMACE.....	12
1.1.1 Druhy informací	12
1.1.2 Kvalita informace	13
1.2 KLAMÁNÍ.....	13
1.2.1 Charakteristika a definice klamání.....	13
1.2.2 Formy klamání.....	14
1.2.3 Způsoby klamání.....	14
1.3 DEZINFORMACE	15
1.3.1 Charakteristika a definice pojmu „dezinformace“	15
1.3.2 Členění dezinformací.....	16
2 ZELENÉ ORGANIZACE.....	17
2.1 POPIS KONKRÉTNÍCH „ZELENÝCH“ ORGANIZACÍ.....	19
3 LEGISLATIVA V OBLASTI OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY V ČESKÉ REPUBLICE.....	25
3.1 HISTORIE PRÁVNÍ OCHRANY PŘÍRODY V ČESKÉ REPUBLICE	25
3.2 ZÁKON Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY.....	25
4 PŘÍKLADY DEZINFORMAČNÍCH KAMPANÍ.....	33
4.1 ASANACE KŮROVCOVÉ KALAMITY V LOKALITĚ NA ZTRACENÉM V NÁRODNÍM PARKU ŠUMAVA	33
4.1.1 Národní park Šumava.....	33
4.1.2 Aktivita občanských sdružení.....	34
4.2 PROJEKT REVITALIZACE TYRŠOVÝCH SADŮ V PARDUBICÍCH.....	40
4.2.1 Charakteristika projektu.....	40
4.2.2 Aktivita občanských sdružení.....	43
4.3 PROJEKT REKONSTRUKCE ULICE ZÁMOSTÍ V HRADCI KRÁLOVÉ	48
4.3.1 Charakteristika projektu.....	48
4.3.2 Aktivita občanských sdružení.....	48
5 DŮSLEDKY (DEZ)INFORMAČNÍCH KAMPANÍ	53
5.1 DŮSLEDKY (DEZ)INFORMAČNÍ KAMPANĚ SPOJENÉ S BLOKÁDOU V NÁRODNÍM PARKU ŠUMAVA.....	53
5.2 DŮSLEDKY (DEZ)INFORMAČNÍ KAMPANĚ SPOJENÉ S PROJEKTEM REVITALIZACE TYRŠOVÝCH SADŮ V PARDUBICÍCH.....	56
5.3 DŮSLEDKY (DEZ)INFORMAČNÍ KAMPANĚ SPOJENÉ S PROJEKTEM REKONSTRUKCE ULICE ZÁMOSTÍ V HRADCI KRÁLOVÉ	58
ZÁVĚR.....	62
POUŽITÁ LITERATURA	65

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Výskyt lýkožrouta smrkového na území NP Šumava v letech (2000 - 2005)	37
Tabulka 2: Výskyt lýkožrouta smrkového na území NP Šumava v letech (2006 - 2011)	37
Tabulka 3: Inventarizace dřevin	45
Tabulka 4: Návrh odstranění vegetačních prvků	45
Tabulka 5: Předpokládaná výsadba	46
Tabulka 6: Předpokládaný stav parku po dokončení revitalizace	46
Tabulka 7: Náklady jednotlivých dodavatelů (v Kč).....	53
Tabulka 8: Náklady na vytvoření znaleckého posudku.....	59
Tabulka 9: Kalkulace nákladů na likvidaci poškozených dřevin	60

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Obrysová mapa lokality Na Ztraceném	36
--	----

SEZNAM ZKRATEK

ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
NP	Národní park
PČR	Policie České republiky
Sb.	Sbírka zákonů

ÚVOD

V České republice najdeme tisíce sdružení, v nichž se občané organizují za účelem vykonávání různých sportovních, kulturních či sociálních aktivit. Smyslem každého takového sdružení by mělo být sdílení společných zájmů a názorů nebo nějaká obecně prospěšná činnost. Občanské sdružení je v České republice nejstarší a také nejrozšířenější právní formou nevládní neziskové organizace v období po listopadu 1989.

Mezi množstvím občanských sdružení s různým posláním najdeme také sdružení, jejichž hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny, a která bývají také označována jako „zelené“ organizace.

Bohužel ne vždy jsou aktivity a cíle těchto organizací v souladu s veřejným zájmem, reprezentovaným orgány veřejné správy. Informace a skutečnosti, se kterými tyto organizace pracují ve snaze ovlivnit veřejnost a získat si tak jejich přízeň a podporu bohužel nebývají vždy založeny na pravdivém a racionálním podkladu.

Cílem práce je analyzovat vybrané konkrétní případy zapojení „zelených“ organizací do (dez)informačních kampaní a vyhodnotit jejich důsledky na rozvoj regionu. Pro potřeby této diplomové práce byly vybrány a popsány konkrétní případy měst Pardubice a Hradec Králové, a také Národního parku Šumava, ve kterých občanská sdružení činná v ochraně přírody a krajiny svými aktivitami a (dez)informačními kampaněmi zásadním způsobem negativně ovlivnila realizaci, resp. nerealizaci konkrétních projektů.

Problematika ochrany přírody a krajiny je v podmínkách našeho státu upravena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. V tomto zákoně je ochrana definována v nejširší možné míře, a neměla by tak být jen věcí orgánů státu, ale také fyzických i právnických osob, tedy nás všech. Proto je důležitost a smysl organizací sdružujících občany, pro které je ochrana hodnot živé i neživé přírody a krajiny hlavní náplní jejich volného času, zcela nepopiratelná. Bohužel ne vždy se aktivity a zájmy těchto organizací slučují se zájmy orgánů státní správy a zájmem veřejným.

Především složitější a rozsáhlejší projekty, jejichž náročnost na přípravu, odbornost, plánování a délku realizace, při kterých mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, a do kterých tedy „zelené“ organizace mohou, z titulu svého poslání, zasahovat, nemusí být vždy zásahy těchto organizací zcela pozitivně ovlivněny.

Vyvstává zde tedy otázka, zda je celý proces toho, jak organizace působící na poli ochrany přírody a krajiny vznikají, a jakým způsobem mohou ovlivňovat a zasahovat do realizace,

případně nerealizace různých projektů souvisejících s rozvojem území, ať již na úrovni obce, kraje nebo celého státu, „správně nastaven“. Odpověď na tuto otázku je dalším cílem této diplomové práce.

1 INFORMACE, KLAMÁNÍ A DEZINFORMACE

1.1 Informace

Pojem informace se objevuje již ve středověkém obchodě, soudnictví a v církevním životě. Poprvé byl výraz informace zaznamenán v roce 1274 ve významu souboru aktů, které vedou k prokázání trestné činnosti a k odhalení pachatelů.

Slovo informace pochází z latinského výrazu „informare“, které znamená uvádět ve tvar, dodávat podobu, formovat. Podstatné jméno „informatio“ pak v latině označuje tvar, představu nebo obrys. Přestože se s pojmem informace setkáváme v každodenním běžném životě, neexistuje žádná obecně platná definice tohoto pojmu. [3]

Na informace lze nahlížet z mnoha různých pohledů. V jiném významu může být chápána ve filosofickém, matematickém, kybernetickém nebo komunikačním pojetí. Pro potřeby této práce však postačí **„laická“ definice pojmu informace, tedy, že se jedná o sdělení, zprávu nebo určitou sdělitelnou znalost**, přičemž v širším pojetí lze informace chápat jako zdroj poznání v celém rozsahu, tedy včetně poznání založeném na vlastním smyslovém vnímání. V užším pojetí je pak informace omezena pouze na nepřímé, zprostředkované poznání. [6]

1.1.1 Druhy informací

Stejně tak, jako existuje mnoho pojetí definice pojmu informace, existuje také mnoho způsobů, podle kterých lze informace třídit. Jedním z těchto způsobů je také členění informací dle spojitosti s mírou, v jaké bývají využívány pro klamání, které je popisováno v další části této kapitoly. Z tohoto hlediska existují následující druhy informací:

- **Vědecké a odborné informace** - určené ke vzdělávání a rozšiřování znalostí, rozpor se skutečností je zde dán spíše omylem než záměrně;
- **Umělecká díla** - v širším slova smyslu je lze také zahrnout do informací, převažuje zde subjektivní podání ve vztahu k realitě, nejčastějším klamáním v oboru umění jsou padělky či plagiáty;
- **Ostatní informace nejrůznějšího původu a poslání** - osobní i věcná sdělení, aktuální zprávy o dění ve světě a o životě ve společnosti, dle své povahy dávají rozdílnou příležitost ke klamání (masová média, která zasahují neomezený počet adresátů). [18]

1.1.2 Kvalita informace

Každá informace má svoji kvalitu, kterou lze určit na základě kvalitativních znaků informace. Mezi tyto znaky patří: [18]

1. **Validita** - míra, v jaké informace postihují skutečnost, ke které se vztahují.
2. **Sdělitelnost** - vyjadřuje jasnost, jednoznačnost, srozumitelnost pro příjemce.
3. **Aktuálnost** - předání informace v čase optimálním pro její využití.
4. **Pravdivost, správnost, objektivnost.**
5. **Ověřitelnost** - možnost zjištění, zda uvedené kvality informace nebyly porušeny.

1.2 Klamání

1.2.1 Charakteristika a definice klamání

Pro souhrn aktivit, které s určitým záměrem mění podání skutečnosti a které vyjadřují i určitý specifický způsob komunikace mezi lidmi, nenajdeme v českém, ani v jiných jazycích univerzální označení. A právě potřeba konkrétního společného výrazu vedla k volbě slova klamání, které svým významem - uvádět někoho v omyl - nejlépe danému účelu vyhovuje. Termín klamání je tak využit pro zastřešení všech druhů, které odpovídají výše uvedenému vymezení.

Důsledné vymezení tohoto pojmu i všech jeho druhů není samoúčelné. Vymezení tohoto fenoménu má pro člověka i pro celou společnost své morální, sociální, psychologické a v některých případech také právní důsledky.

Rozsah tohoto fenoménu je patrný množstvím jeho konkrétních projevů, se kterými je možné se setkat a které lze podle jejich určujících znaků do klamání zahrnout. [18]

Pro všechny případy klamání jsou rozhodující tyto dva znaky:

- představa původce o dané skutečnosti;
- záměr původce vytvořit nebo ponechat adresátovi představu o skutečnosti, která se liší od jeho vlastní.

Dle uvedeného vymezení lze tedy pojem klamání definovat jako:

Účelové chování jednoho subjektu (původce) se záměrem, aby si jiný subjekt (adresát) vytvořil nebo ponechal představu o dané skutečnosti rozdílnou od té, kterou má on sám. [18]

1.2.2 Formy klamání

Formy klamání se vztahují k prezentaci informací, které jsou předmětem klamání. Nezasahují do skutečnosti samé, vyjadřují pouze jak, nebo v jakém rozsahu je tato skutečnost adresátovi podávána. Obecně dělíme formy klamání a aktivní a pasivní.

Aktivní formy klamání jsou charakterizovány jednáním původce a představují vždy nějaký akt (projev, čin). Tímto aktem působí původce na adresáta, aby si vytvořil jinou představu o skutečnosti. Rozhodující je zde přímé působení na adresáta.

Na rozdíl od aktivních forem klamání spočívá **pasivní klamání** v tom, že původce záměrně a vědomě neinformuje adresáta o skutečnosti a nepřipustí, aby adresát pro něho významnou skutečnost poznal. Původce při tom může vyvinout určitou aktivitu, ale podstata pasivního klamání tkví v ponechání adresátova pohledu na skutečnost.

Pasivní klamání je ve společnosti daleko častější než aktivní, zejména pro to, že prakticky nevyžaduje vyvinutí žádné aktivity pro realizaci aktu klamání, pro původce je vždy snazší o určité skutečnosti mlčet, než o ní lhát.

1.2.3 Způsoby klamání

Způsoby klamání vyjadřují, jak se operuje se skutečností a s informacemi o ní. Rozdělují se na elementární způsoby a způsoby vyššího řádu. Pro potřeby této práce jsou zde blíže charakterizovány pouze způsoby elementární. [18]

Elementární způsoby klamání vyjadřují pouze, jak se klame. Většinou jsou jednoduché a převážně jsou realizovány jedním aktem. Operují se skutečností nebo s informacemi o ní.

Elementární způsoby klamání členíme takto:

1. Informace o skutečnosti

Obecné způsoby

- a) Lež - vědomá, úmyslná nepravda, její obecné pojetí pokrývá prakticky všechny způsoby verbálního a někdy i neverbálního klamání, běžně je odsuzována ve společenském i etickém smyslu.

- b) Dezinformace - poměrně nový výraz s podobným významem jako lež, vznikl pro potřebu rozlišit pravdivou a nepravdivou informaci

Specifické způsoby

- a) Popírání skutečnosti - původce přesvědčuje adresáta o neexistenci určité skutečnosti, o které adresát ví nebo má o ní tušení, skutečností je zde většinou nějaký děj, událost nebo situace.
- b) Vytváření iluzí skutečnosti - záměr oklamat sleduje zvláštní cíl a leží mimo vlastní projev.
- c) Zastírání skutečnosti - má stejný základ jako zatajování nebo popírání skutečnosti, vyžaduje však navíc činnost, která by zastírela skutečnost, kterou adresát předpokládá nebo alespoň tuší.

2. **Operace s informacemi o skutečnosti** (nemají za cíl skutečnost měnit či do ní zasahovat, ponechávají ji takovou, jaká je)

- a) Referování o skutečnosti - změna rozsahu informace, změna obsahu informace, polopravdy.
- b) Interpretace informace o skutečnosti - výklad informace, který nemění její obsah, ale dává jí jiný smysl.
- c) Hodnocení skutečnosti v informacích - záměrně klamné hodnocení vycházející z osobního posouzení skutečnosti.

1.3 Dezinformace

1.3.1 Charakteristika a definice pojmu „dezinformace“

Jak již bylo uvedeno výše, dezinformace patří mezi obecné způsoby klamání, které operují se skutečností. Jedná se o poměrně nový výraz s podobným významem jako lež, ale s rozdílným použitím, který vznikl pro potřebu rozlišit pravdivou a nepravdivou informaci. Vydělila se z původně nepravdivé součásti informace, dnes již však představuje samostatný způsob klamání.

Termín „dezinformace“ je německého původu a v době první světové války bylo také Německo první zemí, která založila dezinformační odbor, jehož úkolem bylo systematicky klamat. Později tento koncept získal velkou popularitu například v komunistickém Rusku. [1]

V literatuře je možné narazit na různé definice tohoto pojmu. Jedna z definic uvádí, že **dezinformace je nesprávná, klamná nebo zkreslená informace, která má v určitém pojetí obsahovat i část pravdivých informací**. Od příbuzné lži se odlišuje svým užitím, ve kterém zřetelně ukazuje svoji spojitost s informací. Je většinou adresována většímu počtu lidí, případně celé populaci a týká se závažnějších skutečností s širším dosahem. Jejím původcem bývá spíše instituce nebo společenský systém než jedinec. [18]

Jiná definice popisuje dezinformaci jako úmyslně zkreslenou informaci, kterou pachatel vsune do informační soustavy oponenta s cílem oklamat ho a ovlivnit jeho politické, hospodářské či vojenské akce. [1]

V souvislosti s mezinárodní zpravodajskou činností patří dezinformace k jedné ze základních metod sloužících k ovlivnění protivníka tak, aby se choval dle potřeb zpravodajské služby. Protivníkem zde může být nepřátelská zpravodajská služba nebo osoby či organizace, proti kterým služba působí. [11]

1.3.2 Členění dezinformací

Dezinformace lze dělit podle různých hledisek. Z hlediska času je dělíme na **strategické**, s dlouhými plány a záměry, které jsou součástí dlouhodobých kampaní a mají kumulativní vliv. Jejich účinek se tak projevuje až po relativně dlouhé době. Naproti tomu **operativní dezinformace** sledují na základě momentální situace krátkodobý cíl.

Na mezinárodním poli lze dělit dezinformace na propagandistické dezinformace a tajné operace. Úkolem **propagandistických informací** je ovlivnit a oklamat veřejné mínění. Úspěch těchto dezinformací je přímo závislý na předsudcích veřejného mínění a omylech a slabinách protivníkovy politiky.

Tajné operace mají, jako druh dezinformací, oklamat a ovlivnit protivníkův vládní aparát nebo jeho politickou, hospodářskou či vojenskou elitu. Tato kategorie dezinformací se obvykle vyhýbá publicitě, dezinformační kanál je zde anonymní nebo tajný. [11]

2 ZELENÉ ORGANIZACE

Neziskové organizace, které se zabývají ochranou životního prostředí a také ochranou přírody a krajiny jsou často označovány jako „zelené“ organizace. Ve své činnosti se tyto organizace snaží aktivně hájit zájmy ochrany přírody a krajiny a ochrany životního prostředí, a to například ve formě osvětové činnosti, ekologickou výchovou, informováním a zapojováním veřejnosti do problematiky ochrany přírody a krajiny, ochrany životního prostředí a trvale udržitelného života.

Nejčastější právní formou neziskové organizace, ve které se sdružují lidé sdílející společné zájmy, je občanské sdružení. Základní legislativou týkající se založení a existence občanského sdružení je zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. V tomto zákoně jsou stanoveny podmínky vzniku a registrace sdružení, zániku sdružení, soudní ochrany členů sdružení a smlouvy o součinnosti sdružení.

Sdružení vzniká registrací u Ministerstva vnitra České republiky. Návrh na registraci podává přípravný výbor, který musí být složen minimálně ze tří občanů, z nichž je alespoň jeden starší 18 let. K návrhu na registraci se připojují stanovy, v nichž musí být uvedeno:

- název sdružení;
- sídlo;
- cíl jeho činnosti;
- orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení;
- ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem;
- zásady hospodaření.

Pokud nemá návrh na registraci vady a neexistují ani důvody pro odmítnutí registrace stanovené v zákoně o sdružování občanů, ministerstvo vnitra zahájí řízení o registraci a do 10 dnů od zahájení tohoto řízení provede registraci občanského sdružení. [4]

Důvody pro založení „zelené“ organizace mohou být různé. Prostým důvodem je potřeba sdružovat se s lidmi podobného zaměření, zájmů a cílů, v případě „zelených“ organizací je to aktivní účast na ochraně přírody a krajiny. Dalším důvodem pro založení občanského sdružení, jehož posláním je ochrana přírody a krajiny, je právní subjektivita, kterou tímto

organizace získá, neboť občanské sdružení je právnickou osobou. Takto formálně strukturovaná organizace pak může snáze získat například finanční podporu svých aktivit, a to jak z veřejných zdrojů formou nejrůznějších grantů, tak ze strany privátních dárců. Hlas takto strukturované organizace má pak také pravděpodobně silnější váhu než hlas neformálně organizované skupiny. Formálně strukturovaná „zelená“ organizace se také, za určitých podmínek, může účastnit řízení, ve kterých jsou projednávány záměry, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, což pro ni představuje velmi efektivní způsob, jak může tyto záměry ovlivnit. Problematika účasti těchto organizací ve správním řízení je popsána dále v textu.

Účast občanských sdružení ve správním řízení

Veškeré záměry, které mohou ovlivnit zdraví nebo bezpečnost lidí, jejich majetek nebo se mohou dotýkat ochrany přírody a krajiny nebo životního prostředí, musí být nejdříve posouzeny a povoleny orgány veřejné správy. Rozhodnutí o povolení takového záměru je vydáváno ve správním řízení.

Správní řízení je vymezeno zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád v § 9 tohoto zákona jako:

„postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.“

U záměrů, při kterých by mohlo dojít k dotčení zájmů ochrany přírody a krajiny se může stát účastníkem řízení také občanské sdružení. Účast ve správním řízení představuje pro občanské sdružení velmi efektivní způsob, jak tyto záměry ovlivnit.

Nejčastějšími typy správních řízení, při kterých mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny je stavební řízení, územní řízení, řízení o zásahu do krajinného rázu a řízení o kácení dřevin mimo les. [40]

Pokud se chce ovšem občanské sdružení účastnit správního řízení, musí splňovat podmínky stanovené v § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny takto:

- občanské sdružení musí být registrované Ministerstvem vnitra;
- občanské sdružení musí mít ve stanovách uvedenu ochranu přírody a krajiny jako své hlavní poslání;

- občanské sdružení musí podat žádost o informování o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. [5]

Žádost o informování musí být podána na správní orgán, který povede příslušné řízení. V žádosti musí být zcela konkrétně uvedena specifikace místa a předmětu řešení.

V případě, kdy žádost splňuje všechny požadavky a je přijata, vzniká správnímu orgánu povinnost informovat občanské sdružení o všech zamýšlených zásazích a řízeních, při nichž by mohly být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. Žádost je platná jeden rok, občanské sdružení ji tedy musí, v případě své aktivní činnosti, každoročně obnovovat.

Pokud obdrží občanské sdružení informace o zahájení konkrétního řízení nebo zásahu, musí se do 8 dnů od zahájení řízení do tohoto řízení písemně přihlásit. Tímto se stává účastníkem řízení, jsou mu doručovány veškeré písemnosti související s daným řízením, má právo účastnit se všech jednání a také podávat písemné připomínky a námítky týkající se příslušného řízení.

V případě, kdy občanské sdružení nesouhlasí s rozhodnutím vydaným v řízení, jehož je účastníkem, má právo se proti tomuto rozhodnutí odvolat. Odvolání musí být podáno do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. Problematika odvolávání je upravena v § 81 - § 93 správního řádu.

Odvolání se podává úřadu, který vydal rozhodnutí. Pokud tento úřad odvolání sám nevyhoví, postoupí jej nejbližší nadřízenému orgánu. Odvolací správní orgán přezkoumává soulad napadeného rozhodnutí a řízení, které vydání rozhodnutí předcházelo, s právními předpisy. Správnost napadeného rozhodnutí přezkoumává jen v rozsahu námitek uvedených v odvolání, jinak jen tehdy, vyžaduje-li to veřejný zájem. Odvolací orgán může napadené rozhodnutí nebo jeho část potvrdit, změnit, zrušit a vrátit k novému projednání nebo zrušit a řízení zastavit. [40]

2.1 Popis konkrétních „zelených“ organizací

V předchozím textu byla obecně popsána problematika vzniku organizací zabývajících se ochranou přírody a krajiny, a legislativní rámec jejich fungování. Dále zde budou popsány již konkrétní organizace, jejichž aktivity jsou spojeny s případy konkrétních (dez)informačních kampaní, které jsou popsány v následujících kapitolách. Aby bylo možné jednoznačně identifikovat hlavní aktivity jednotlivých organizací, jsou zde u každé organizace popsány základní cíle a činnosti vedoucí k dosahování těchto cílů, vyplývající ze stanov těchto

organizací. Pro úplnost jsou zde také popsány konkrétní projekty a činnosti, kterých se jednotlivé organizace účastní nebo je sami organizují.

Hnutí DUHA - Přátelé Země Česká republika

je dobrovolným neziskovým sdružením občanů se Sídlem v Brně, které má celostátní působnost a jehož základními cíli jsou zejména:

- a) ochrana přírody a krajiny, která je hlavním posláním sdružení,
- b) ochrana životního prostředí, včetně ochrany zdraví a kvality života,
- c) ochrana spotřebitele,
- d) ochrana kulturních hodnot,
- e) rozvoj demokracie a otevřené občanské společnosti.

Formami činnosti sdružení jsou především:

- a) informační, vzdělávací a osvětová činnost;
- b) organizování veřejných kampaní k prosazování cílů sdružení;
- c) účast ve správních a jiných řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny;
- d) ekologická výchova, vzdělávání a osvěta, práce s dětmi a mládeží;
- e) ochrana přírodních a kulturních hodnot a zdravého životního prostředí mírumilovnými a demokratickými prostředky.

Občanské sdružení Hnutí DUHA je jedním z nejstarších sdružení působících v naší zemi na poli ochrany přírody a krajiny a také životního prostředí. Bývá označována jako nejvlivnější „zelená organizace“ u nás. Svými aktivitami v rámci místních skupin působí na území celé České republiky. Svojí činností se snaží ovlivňovat především oblasti týkající se kvality života, zdravé přírody, chytré ekonomiky a také aktivního zapojování veřejnosti do této problematiky.

Hnutí DUHA vede iniciativu „Velká výzva“, kterou se snaží prosadit nový zákon, který závazně stanoví konkrétní tempo, jak bude Česká republika snižovat závislost na fosilních palivech, čímž by se měla rozvíjet nová odvětví a sofistikované inovace, jako jsou chytré domy nebo čistá energie. Chytré domy mohou snížit náklady na vytápění a tím také snížit závislost na uhelných velkodolech. Promyšlené inovace by pak měly umožnit průmyslovou výrobu s nižší spotřebou energie.

Organizace přináší návrhy a koncepce týkající se témat energetiky, ochrany lesů a přírody, dopravy, odpadů a zemědělství, které by měly přinést nižší spotřebu energie, lepší péči o národní parky a také zeleň ve městech i volné krajině, zlepšení veřejné dopravy a svobodného pohybu ve městech, zlepšení a usnadnění recyklace odpadů a podporu zdravého a ekologického zemědělství.

Hnutí DUHA se také snaží prosadit, aby část národního parku Šumava, především území horských lesů, byla ponechána divoké přírodě.

Občanské sdružení v rámci svých aktivit pořádá různá školení, semináře a konference týkající se problematiky znečištění ovzduší, energetiky a nových řešení v této oblasti apod. Organizuje také „Týdny pro les a krajinu“, v rámci nichž dobrovolníci pomáhají s ozdravením lesů na území Jizerských hor, Moravského krasu, Strakonicka, Svitavska, v Beskydech a Jeseníkách.

Se svými informačními stánky objíždí členové Hnutí DUHA letní hudební festivaly, kde informují návštěvníky těchto festivalů o svých aktivitách. Informační stánek provozují také během letních prázdnin na území národního parku Šumava.

V souvislosti s kůrovcovou kalamitou a následným kácením napadených stromů na území národního parku Šumava v roce 2011 organizovalo Hnutí DUHA demonstraci proti kácení před budovou Ministerstva životního prostředí a také blokádu v lokalitě Na Ztraceném. Blíže je tato problematika popsána v následující kapitole.

Občanské sdružení Chráníme stromy

je nezávislé a dobrovolné sdružení se sídlem v Pardubicích, která působí na území celé České republiky. Sdružují se v něm občané se zájmem o ochranu životního prostředí, ochranu památek a kulturních hodnot. Sdružení není členěno na organizační jednotky, celé je místně příslušnou organizační jednotkou.

Cíle občanského sdružení jsou následující:

- a) ochrana přírody a krajiny, což je hlavním posláním sdružení;
- b) ochrana životního prostředí;
- c) ochrana památek, kulturních hodnot a krajinného rázu urbanizované i neurbanizované krajiny;
- d) ochrana zeleně v obcích.

Hlavní formou dosahování cílů sdružení je poskytování obecně prospěšných činností v oblastech ochrany životního prostředí, zejména pak:

- a) soustředování a poskytování informací (uvnitř i vně sdružení);
- b) poskytování servisních služeb, pomoci a poradenství;
- c) organizování občanských kampaní a petičních akcí v souladu s cíli sdružení;
- d) účast při jednáních a řízeních s volenými i správními orgány;
- e) osvětová a publikační činnost.

Občanské sdružení Chráníme stromy, které vzniklo v roce 2011, je nepolitickým sdružením občanů, jehož hlavním cílem je ochrana stromů v městském prostoru v Pardubicích. Věnuje se především projektu obnovy Tyršových sadů a sdružuje občany, kteří se chtějí angažovat v „boji“ proti kácení stromů v Tyršových sadech.

Cílem tohoto sdružení je zachránit co nejvíce zdravých stromů a keřů, které by měly být v rámci projektu revitalizace Tyršových sadů odstraněny.

V rámci svých aktivit organizují členové tohoto občanského sdružení petice, kde vyjadřují svůj nesouhlas s kácením dřevin v Tyršových sadech a také nesouhlas s podobou projektu revitalizace parku, vedou jednání se zastupiteli města Pardubice, v nichž se snaží prosadit své postoje a koncepce obnovy Tyršových sadů. Pořádají také demonstrace proti kácení v tomto parku.

Aktivity tohoto sdružení proti projektu revitalizace Tyršových sadů jsou dále popsány v následujících kapitolách.

Občanské sdružení Zelená pro Pardubicko

je dobrovolným sdružením se sídlem v Pardubicích, ve kterém se sdružují občané se zájmem o ochranu přírody a krajiny v Pardubickém kraji.

Hlavními cíli sdružení je:

- a) ochrana přírody a krajiny, což je hlavním posláním;
- b) ochrana stromů a zeleně v obcích;
- c) ochrana přírodních a kulturních hodnot;
- d) ochrana životního prostředí.

Mezi hlavní činnosti občanského sdružení patří především:

- a) osvětová a vzdělávací činnost;
- b) organizování petičních akcí;
- c) účast při jednáních v řízeních s volenými i správními orgány;
- d) ekologická výchova a publikační činnost.

Hlavním cílem občanského sdružení Zelená pro Pardubicko je ochrana přírody a krajiny dle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v Pardubickém kraji. Organizace se pravidelně přihlašuje do řízení o povolení ke kácení dřevin ve městě Pardubice. Společně s občanským sdružením Chráním stromy také členové organizace „bojují“ proti kácení stromů v rámci projektu revitalizace parku Tyršovy sady v Pardubicích.

Mimo své aktivity týkající se řízení o povolování ke kácení se také občanské sdružení přihlásilo do řízení o vydání územního rozhodnutí „Revitalizace parku Na Špici“, do řízení o dodatečném povolení části stavby „Obchodní budovy Přednádraží II“, do řízení „Nový plavební stupeň Přelouč“, a dalších. Angažovalo se také v problematice povolení výstavby spalovny nebezpečných odpadů v Rybitví.

Ecoinstitut, o. s.

je občanské sdružení se sídlem v Hořicích a s působností na celém území České republiky, ve kterém se sdružují zastánci ochrany přírody k poskytování obecně prospěšných činností v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany památek a kulturních hodnot a k dalším aktivitám ve smyslu občanské společnosti a dále k podpoře ekologického nakládání s odpady, jejich zpracování, zpracování biomasy a projekty s tím související.

Cíle sdružení jsou zejména:

- a) ochrana přírody a krajiny, což je hlavním posláním sdružení, a to pro možnost účastnit účasti v řízeních, která se mohou dotýkat ochrany přírody a krajiny;
- b) ochrana životního prostředí v oblasti vodního hospodářství, a to pro možnost účasti v řízeních podle zákona o vodách č. 254/2001 Sb.;
- c) ochrana životního prostředí při nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty;
- d) ochrana veřejného zdraví, zejména v urbanizovaných oblastech;
- e) tvorba prostředí bezpečného z hlediska dopravy, především pěší a cyklisté;

- f) ochrana památek, kulturních hodnot a krajinného rázu urbanizované i neurbanizované krajiny;
- g) ochrana zeleně v obcích Královéhradeckého kraje, péče o území Královéhradeckého kraje;
- h) podpora, poradenství a pořádání školení při ekologickém nakládání s odpady, jejich zpracováním, zpracování biomasy a projekty s tím související.

Hlavní formou dosahování cílů sdružení je poskytování obecně prospěšných činností v oblastech ochrany životního prostředí, zejména:

- a) praktická činnost členů ve spolupráci s orgány ochrany životního prostředí;
- b) kooperace s jinými sdruženími majícími za svůj hlavní cíl územní a stavební řízení, EIA;
- c) poskytování servisních služeb, pomoci a poradenství při ekologickém nakládání s odpady, zpracování biomasy a jiné ekologické výroby;
- d) soustřeďování a poskytování informací (uvnitř i vně sdružení);
- e) organizování občanských kampaní a petičních akcí v souladu s cíli sdružení;
- f) osvětová činnost;
- g) organizování sportovních akcí na podporu zdravého způsobu života a tematických akcí na propagaci ekologických výrobků.

Toto občanské sdružení vzniklo v roce 2007, jako nevládní nezisková organizace působící v Královéhradeckém kraji, jejímž posláním je ochrana přírody a krajiny, podpora rozvoje regionu a zefektivnění fungování veřejné správy.

V rámci svých činností se občanské sdružení Ecoinstitut podílelo mimo jiné na projektu „Lipová stezka ke kapličce sv. Marie Lurdské ve Mžanech“, v rámci kterého bylo vysazeno 42 lip srdčitých podél přístupové cesty ke kapličce sv. Marie Lurdské nebo na projektu „Návrat lip na náves Stračovské Lhoty“, při kterém byla obnovena a rozšířena zeleně v centru obce.

Sdružení také připravilo projekt „Zdravé stromy do Zámostí patří“ a následně pak navazující projekt „Zámostí bezpečné, klidné a oku milé“, ve kterém se snaží prosadit alternativní projekt rekonstrukce ulice Zámostí v Hradci Králové a také prosadit zachování stávající vzrostlé zeleně v této ulici. Aktivity tohoto občanského sdružení, týkající se problematiky ulice Zámostí jsou blíže popsány v dalších kapitolách práce.

3 LEGISLATIVA V OBLASTI OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY V ČESKÉ REPUBLICĚ

Ačkoliv se tato práce nijak dopodrobna nezabývá problematikou právní ochrany přírody a krajiny na území České republiky, všechny případy konkrétních (dez)informačních kampaní, popisované a hodnocené v dalších kapitolách, mají s legislativou ochrany přírody a krajiny určitou souvislost. Proto je v této kapitole popsán zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a jsou zde také ocitovány a okomentovány některé jeho části, týkající se především problematiky ochrany dřevin, která se prolíná ve všech dále popisovaných případech.

3.1 Historie právní ochrany přírody v České republice

Teoretický podklad právní ochrany přírody se vytvářel již od středověku, kdy měla ochrana především estetické, historické a kulturní důvody. První právní normy, které vznikaly již ve 12. - 14. století, se týkaly především majetku, který tehdy tvořily také přírodní zdroje, včetně zvěře.

Právní úprava ochrany přírody v moderním slova smyslu se datuje na území dnešní České republiky teprve začátkem 20. století, se vznikem samostatné Československé republiky. První samostatný zákon o státní ochraně přírody na území dnešní České republiky byl schválen roku 1956. Bohužel tzv. konzervační přístup k ochraně přírody, panující na území ČR od 19. století, který nepočítal s dynamickým vývojem přírodních stanovišť a ekosystémů, nebyl schopen zabránit degradaci přírody a krajiny. [8]

3.2 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

V souvislosti s politickými, hospodářskými i společenskými změnami po roce 1989 došlo k přijetí nové právní úpravy ochrany přírody a krajiny, a v roce 1992 byl přijat zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tato právní úprava již vychází ze zásad prevence, předběžné opatrnosti, integrované ochrany a udržitelného využívání přírodních zdrojů a doplňuje dřívější konzervační přístup k ochraně přírodního prostředí aktivním přístupem, za účasti jak státu, tak soukromých osob.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je v České republice dodnes platný a tvoří základní právní normu týkající se ochrany přírody a krajiny na území ČR.

Jeho účel je formulován ve dvou rovinách. V první, obecné rovině je účelem zákona přispět nejen k ochraně krajiny, různorodosti druhů, přírodních a estetických kvalit přírody a

využití přírodních zdrojů, ale také přispět k jejich aktivní obnově a zajištění šetrného využití zdrojů. Toto není úkolem pouze státu a státních orgánů, ale také samosprávy na úrovni krajů a obcí, a vlastníků a správců pozemků ve státním vlastnictví.

Druhým, již konkrétním účelem zákona je naplnění závazků vyplívajících z členství České republiky v Evropské unii, přičemž je při naplňování účelu zákona nutné zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry. Zohlednění těchto potřeb znamená hledání takových řešení, která na jedné straně umožní, za respektování regionálních, resp. místních poměrů, realizovat záměry ve veřejném zájmu, na druhé straně však nebudou mít negativní vliv na vytváření soustavy chráněných území evropského významu (Natura 2000). [16]

V zákoně je vymezeno, co se rozumí ochranou přírody a krajiny. Jedná se o souhrn činností a nástrojů stanovených tímto zákonem, přičemž nejde pouze o pasivní ochranu a konzervaci určitého dochovaného stavu, ale o aktivní činnost s cílem zachování a obnovy rozmanitosti na úrovni ekosystémů, druhů i genů. Tato vymezená péče se týká jak živé, tak neživé části přírody a také krajiny. Ochrana přírody a krajiny je zákonem definována v nejširší možné míře, není tedy pouze věcí státu a jeho orgánů, ale také fyzických i právnických osob. [5]

Platné znění zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

§ 7 Ochrana dřevin

(1) Dřeviny jsou chráněny podle tohoto ustanovení před poškozováním a ničením, pokud se na ně nevztahuje ochrana přísnější nebo ochrana podle zvláštních předpisů.

(2) Péče o dřeviny, zejména jejich ošetřování a udržování je povinností vlastníků. Při výskytu nákazy dřevin epidemickými či jinými jejich vážnými chorobami, může orgán ochrany přírody uložit vlastníkům provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení dřevin.

V odstavci 1 je formulována obecná ochrana dřevin. Pojem „dřevina rostoucí mimo les“, pro kterou zákon zavádí legislativní zkratku „dřevina“ je charakterizován v § 3 odst. 1 písm. g) a zahrnuje víceleté rostliny se zdřevnatělým stonkem, jejichž základním společným znakem je společný výskyt na pozemcích, které neplní funkci lesa. Dělí se na polokeře, keře, stromy a liány. Zákon se v tomto případě nevztahuje pouze na platně rostoucí dřeviny, ale také na dřeviny pěstované v kulturách, parcích, apod.

Z obecné ochrany jsou vyňaty dřeviny, na které se vztahuje přísnější ochrana - památné stromy dle § 46 a zvláště chráněné druhy rostlin dle § 48. Obecná ochrana se také netýká dřevin chráněných podle zvláštních právních předpisů. Pojem poškozování a ničení dřevin lze charakterizovat jako nedovolený zásah, který způsobuje podstatné a trvalé snížení ekologických nebo estetických funkcí dřeviny nebo bezprostředně či následovně způsobí jejich odumření.

Odstavec 2 stanovuje povinnost péče vlastníků dřeviny, přičemž vlastníkem dřeviny je majitel pozemku, na kterém dřevina roste. Povinnost péče o dřeviny se vztahuje i na vlastníky, kteří svůj pozemek pronajali. Nájemce pozemku tedy nemá povinnost pečovat o dřeviny, pokud na něho tuto povinnost vlastník pozemku smluvně nepřevodil. Přesto však vlastník pozemku odpovídá za plnění této povinnosti.

Orgán ochrany přírody má na základě zákona oprávnění uložit vlastníků, v případě výskytu nákazy dřevin epidemickými či jinými nákazami, provedení nezbytných zásahů, včetně pokácení. Smyslem tohoto ustanovení je zabezpečit ochranu dřeviny rostoucí mimo les před možným dalším šířením chorob dřevin. O uložení povinnosti provést nezbytné zásahy je třeba rozhodnout ve správním řízení. [16]

§ 8 Povolení ke kácení dřevin

(1) Ke kácení dřevin je nezbytné povolení orgánu ochrany přírody, není-li dále stanoveno jinak. Povolení lze vydat ze závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Povolení ke kácení dřevin na silničních pozemcích může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě se silničním správním úřadem a povolení ke kácení dřevin u železničních drah může orgán ochrany přírody vydat jen po dohodě s drážním správním úřadem.

(2) Povolení není třeba ke kácení dřevin z důvodů pěstebních, to je za účelem obnovy porostů nebo při provádění výchovné probírky porostů, při údržbě břehových porostů prováděné při správě vodních toků, k odstraňování dřevin v ochranném pásmu zařízení elektrizační a plynárenské soustavy prováděném při provozování těchto soustav a z důvodů zdravotních, není-li v tomto zákoně stanoveno jinak. Kácení z těchto důvodů musí být oznámeno písemně nejméně 15 dnů předem orgánu ochrany přírody, který je může pozastavit, omezit nebo zakázat, pokud odporuje požadavkům na ochranu dřevin.

(3) Povolení není třeba ke kácení dřevin se stanovenou velikostí, popřípadě jinou charakteristikou. Tuto velikost, popřípadě jinou charakteristiku stanoví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

(4) Povolení není třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Ten, kdo za těchto podmínek provede kácení, oznámí je orgánu ochrany přírody do 15 dnů od provedení kácení.

(5) Ministerstvo životního prostředí stanoví prováděcím právním předpisem nedovolené zásahy do dřevin, které jsou v rozporu s požadavky na jejich ochranu, náležitosti žádosti o povolení kácení dřevin rostoucích mimo les, náležitosti oznámení o kácení dřevin a období, ve kterém se kácení dřevin zpravidla provádí.

V odstavci 1 je uvedeno obecné pravidlo, že ke kácení všech dřevin je třeba povolení orgánu ochrany přírody, které lze vydat jen ze závažných důvodů, po vyhodnocení významu dřeviny. Závažnými důvody jsou zde míněny důvody na straně žadatele, mezi které patří např. nadměrné zastínění domu, poškozování stavby kořeny či větvemi, umístění nové stavby a další. Orgán ochrany přírody zvažuje při rozhodování současně estetické i ekologické funkce stromu. Z odůvodnění rozhodnutí by mělo být zřejmé, jakými úvahami se při posuzování těchto kritérií orgán ochrany přírody řídil. Povolení kácení je vydáváno ve správním řízení, zahájeném podáním žádosti, kterou podává vlastník pozemku či nájemce se souhlasem vlastníka. Ustanovením však není omezen okruh účastníků řízení. Tento okruh je vymezen v § 14 Správního Řádu.

Druhý odstavec obsahuje výčet případů, kdy kácení probíhá z pěstebních či zdravotních důvodů nebo při výkonu zvláštních oprávnění, čímž jsou míněny ty případy, kdy jiný právní předpis z důvodu ochrany důležitých veřejných zájmů stanoví vybraným subjektům oprávnění odstraňovat ve vymezeném rozsahu dřeviny. Mezi tato zvláštní oprávnění patří zejména zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích, zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, zákon č. 13/1997 Sb. o pozemních komunikacích a zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách.

Ochraně zájmů vymezených v těchto právních předpisech je dáována přednost před ochranou dřevin. Pro všechny případy však platí, že zamýšlené kácení musí být písemně oznámeno příslušnému orgánu ochrany přírody nejméně 15 dnů předem. Orgán ochrany přírody může za podmínek stanovených zákonem kácení pozastavit, omezit nebo zakázat. O pozastavení, omezení či zákazu kácení je třeba rozhodnout ve správním řízení.

Ve třetím odstavci jsou uvedeny další případy, kdy ke kácení dřevin není potřeba povolení. Jde o případy, kdy jsou dřeviny součástí pozemků ve vlastnictví fyzických osob, které tyto pozemky užívají a zároveň splňují charakteristiky dané v ustanovení § 8 odst. 2 vyhlášky č. 395/1992 Sb. Jedná se o dřeviny, které nejsou významným krajinným prvkem a dále o stromy

o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí nebo souvislé keřové porosty do celkové plochy 40 m². Všechny tyto charakteristiky musí být splněny současně.

Odstavec 4 upravuje případy, kdy je stavem dřeviny zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví, nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Jedná se zejména o případy, kdy dojde k okamžité změně stavu dřeviny (např. závažné ohrožení stability stromu působením přírodních živlů) nebo změně místa, kde dřevina roste (např. vlivem sesuvu půdy).

V zákoně o ochraně přírody a krajiny není pojem „škoda značného rozsahu“ vymezen. Nejblíže tomuto pojmu je definice z trestního zákona - „značná škoda“, kdy se jedná o škodu dosahující částky nejméně 500 000 Kč.

Osobou, která kácení na základě zřejmého a bezprostředního důvodu provede, nemusí být vždy vlastník dřeviny. Tato skutečnost však musí být oznámena do 15 dnů od provedení kácení příslušnému orgánu ochrany přírody. Zákon ukládá oznamovací povinnost výslovně osobě, která toto kácení provedla. [16]

§ 9 Náhradní výsadba a odvody

(1) Orgán ochrany přírody může ve svém rozhodnutí o povolení kácení dřevin uložit žadateli přiměřenou náhradní výsadbu ke kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin. Současně může uložit následnou péči o dřeviny po nezbytně nutnou dobu, nejvýše však na dobu pěti let.

(2) Náhradní výsadbu podle odstavce 1 lze uložit na pozemcích, které nejsou ve vlastnictví žadatele o kácení, jen s předchozím souhlasem jejich vlastníka. Obce vedou přehled pozemků vhodných pro náhradní výsadbu ve svém územním obvodu po předběžném projednání s jejich vlastníkem.

(3) Pokud orgán ochrany přírody neuloží provedení náhradní výsadby podle odstavce 1, je ten, kdo kácí dřeviny z důvodů výstavby a s povolením orgánu ochrany přírody povinen zaplatit odvod do rozpočtu obce, která jej použije na zlepšení životního prostředí. Ten, kdo kácel dřeviny protiprávně, je povinen zaplatit odvod do Státního fondu životního prostředí České republiky. Výši odvodů, podmínky pro jejich ukládání i případné prominutí stanoví zvláštní zákon.

(4) Zajištěním náhradní výsadby podle odstavce 1 nebo zaplacením odvodu podle odstavce 3 je zároveň splněna povinnost náhradního opatření podle § 86 odst. 2 i náhrady ekologické újmy.

V odstavci 1 umožňuje ustanovení orgánu ochrany přírody příslušnému k povolování kácení dřevin rozhodovat o kompenzaci ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin. Ekologická újma je obecně definována v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí v § 10 jako „ztrátu nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti“.

Protože se dle § 9 jedná o kompenzaci ekologické újmy vzniklé povoleným jednáním, je na úvaze orgánu ochrany přírody, zda povinnost kompenzace ekologické újmy vzniklé pokácením dřevin uloží či nikoliv. O uložení povinnosti přiměřené náhradní výsadby je možné rozhodnout pouze a jenom zároveň s rozhodováním o povolování kácení dřevin. Rozhodnutí o uložení povinnosti provést náhradní výsadbu musí být zcela konkrétní, mělo by tedy obsahovat počet a druh dřevin, které mají být vysazeny, místo, kde má být náhradní výsadba realizována a samozřejmě také lhůtu, do kdy je třeba povinnost splnit.

Druhý odstavec stanovuje, že v případě, kdy pozemek, na kterém má být provedena náhradní výsadba, není ve vlastnictví žadatele o povolení ke kácení, může být povinnost realizovat náhradní výsadbu uložena pouze se souhlasem vlastníků těchto pozemků.

Posouzení přiměřenosti náhradní výsadby, které je závislé především na posouzení vzniklé ekologické újmy, je zcela věcí uvážení správního orgánu. Z odůvodnění konkrétního rozhodnutí však musí být zřejmé, jakými úvahami byl orgán ochrany přírody při rozhodování o náhradní výsadbě veden.

Odstavec 3 hovoří o povinnosti zaplatit odvody do rozpočtu obce v případech, kdy není uloženo provedení náhradní výsadby, a dřeviny jsou káceny z důvodu výstavby. V případech, kdy je kácení dřevin provedeno protiprávně vzniká povinnost zaplatit odvod do Státního fondu životního prostředí České republiky. Vzhledem k tomu, že daňové a poplatkové povinnosti lze stanovit pouze zákonem, obsahuje odstavec 3 ustanovení, že výši odvodů, podmínky pro jejich ukládání i případné prominutí stanoví zvláštní zákon.

Čtvrtý odstavec stanovuje, že realizací náhradní výsadby je nejen splněna povinnost uložená orgánem ochrany přírody, ale je zároveň kompenzována ekologická újma dle ustanovení § 27 zák. č. 17/1992 Sb., o životním prostředí. Náhradní výsadba je zde tedy postavena naroveň, jak při jednání protiprávním, tak při jednání povoleném na základě rozhodnutí orgánu ochrany přírody, neboť smyslem obou případů je kompenzace vzniklé ekologické újmy. [16]

§ 22 Lesy národních parků

(1) Lesy v národním parku nelze zařazovat do kategorie lesů hospodářských; ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody.

(2) Příslušnost hospodařit s majetkem k lesům, lesnímu půdnímu fondu a jinému lesnímu majetku ve státním vlastnictví, který je na území národních parků a jejich ochranných pásem, převedou právnické osoby vykonávající příslušnost hospodařit s majetkem na příslušnou správu národního parku do jednoho roku od nabytí účinnosti tohoto zákona a u národních parků vyhlášených po nabytí účinnosti tohoto zákona do jednoho roku od vyhlášení národního parku.

(3) K majetku převedenému podle odstavce 2 vykonává příslušná správa národního parku příslušnost hospodařit s majetkem přímo nebo prostřednictvím právnické osoby, kterou k tomuto účelu zřídí.

(4) Lhůta k převedení majetku podle odstavce 2 se pro Krkonošský národní park stanoví na dva roky.

Dle první odstavce zákon zakazuje zařazovat lesy národních parků do kategorie lesů hospodářských, podle § 9 lesního zákona. Lesy v národních parcích nejsou určeny k produkci dřeva, ale na rozdíl od lesů hospodářských přednostně plní zejména ekosystémové a také rekreační funkci. Podle § 7 lesního zákona lze tedy lesy na území národních parků zařadit do kategorie lesů ochranných, a pokud nesplňují kritéria pro tuto kategorii, pak jsou dle § 8 odst. 1 písm. c) lesního zákona automaticky lesy zvláštního určení.

Organizmy a procesy považované v hospodářských lesích za škodlivé jsou nedílnou součástí lesních ekosystémů a jejich přirozeného vývoje a na území národních parků je nelze vylučovat z lesních porostů a bránit se jim způsobem obvyklým v lesích určených primárně k plnění produkční funkce. Zároveň však uvedené zásahy nelze vyloučit zcela, protože to neumožňuje stav některých lesních ekosystémů v národních parcích nebo jsou k tomu jiné důvody, např. ochrana cizího majetku, rekreace, apod. Proto je nezbytné, aby orgány ochrany přírody měly nástroj k regulaci činností spojených se zásahy proti škůdcům a v případech mimořádných okolností a nepředvídatelných škod, uvedených v § 32 a § 33 odst. 1 lesního zákona, aby nedocházelo k nežádoucím škodám, ale aby zároveň mohly v těchto lesích fungovat přirozené procesy, pro jejichž ochranu a podporu byly národní parky vyhlášeny.

Kompetenci pro vydání tohoto souhlasu a stanovení rozsahu má Ministerstvo životního prostředí. Souhlas se vydává rozhodnutím ve správním řízení a je předběžnou otázkou v řízeních podle § 32 lesního zákona.

V odstavci 2 upravuje ustanovení obligatorní převod příslušnosti s lesním majetkem ve státním vlastnictví na správu národního parku. Postup při převodu stanoví § 17 prováděcí vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Právníkou osobou, kterou by mohla dle třetího odstavce správa národního parku zřídit za účelem hospodaření s lesním majetkem, by mohla být zejména státní příspěvková organizace nebo obecně prospěšná společnost.

Ustanovení k převodu majetku, uvedeném v odstavci 4, ztratilo uplynutím této lhůty význam. [16]

Shrnutí

V první kapitole této části práce byly nejprve teoreticky charakterizovány pojmy informace, klamání a dezinformace. Dále zde byla popsána problematika „zelených“ organizací, legislativní rámec jejich vzniku a fungování, a problematika zapojování těchto organizací do řízení týkajících se záměrů, ve kterých by mohlo dojít k dotčení zájmů ochrany přírody a krajiny. Také jsou zde charakterizovány již konkrétní „zelené“ organizace, jejichž aktivity jsou popisovány a hodnoceny v následující části práce. Ve třetí kapitole je pak popsána problematika legislativy ochrany přírody a krajiny na území České republiky.

Poznatky z této „teoretické“ části práce by měly vést k lepší orientaci a identifikaci problémů v rámci jednotlivých konkrétních případů (dez)informačních kampaní, popisovaných v následujících kapitolách a jejich hodnocení.

Teoretické poznatky z oblasti vzniku, fungování a zapojování „zelených“ organizací do řízení o záměrech, kdy mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny pomohou v další části této práce k hodnocení procesu ovlivňování těchto záměrů aktivitami „zelených“ organizací, což je dalším cílem, stanoveným v úvodu práce. Charakteristika konkrétních „zelených“ organizací je důležitá pro hodnocení aktivit těchto organizací a jejich důsledků u vybraných konkrétních případů, které jsou popisovány a hodnoceny v dalších kapitolách této práce. Poznatky z oblasti legislativy ochrany přírody a krajiny v České republice, především pak problematiky ochrany dřevin, která se prolíná všemi dále popisovanými konkrétními případy, a která je blíže popsána v předchozí části této práce, jsou důležité pro identifikaci jednotlivých (dez)informačních kampaní a následnému hodnocení jejich důsledků.

4 PŘÍKLADY DEZINFORMAČNÍCH KAMPANÍ

V následujícím textu budou popsány jednotlivé konkrétní případy zapojení „zelených“ organizací do (dez)informačních kampaní zelených organizací. Byly zde vybrány případy asanačních zásahů proti kůrovcové kalamitě na území Národního parku Šumava, s níž byla spojená blokáda odpůrců těchto zásahů, projekt „Revitalizace Tyršových sadů“ v Pardubicích a projekt „Rekonstrukce ulice Zámostí“ v Hradci Králové. V prvním případě Národního parku Šumava se jedná o kampaň regionálního významu s celorepublikovým rozsahem, v případě revitalizace parku v Pardubicích pak o kampaň místního významu s rozsahem v rámci celého města a v posledním případě rekonstrukce ulice v Hradci Králové jde o kampaň místního významu s rozsahem v rámci místní části.

4.1 Asanace kůrovcové kalamity v lokalitě Na Ztraceném v Národním parku Šumava

4.1.1 Národní park Šumava

Národní park Šumava byl vyhlášen v roce 1991 vládním nařízením č. 163/1991 Sb. Se svojí rozlohou více než 68 000 ha je nejen největším národním parkem v České republice, ale také v celé střední Evropě. Zahrnuje nejkrásnější a nejcennější partie Šumavy.

Posláním Národního parku (NP) je uchování, zlepšení a ochrana nejcennějších lokalit s původní divokou nebo tomuto stavu blízkou přírodou, přísnou ochranu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých i výchovných cílů.

Důležitou funkcí NP je i jeho zpřístupnění pro turistiku a rekreaci, které však nebudou zhoršovat životní prostředí. Z tohoto důvodu byl v NP stanoven systém chráněných lokalit (zón) s řadou omezení pro návštěvníky. [19]

Pro ochranu přírody je NP rozdělen do tří zón a klidových území:

1. zóna - zahrnuje nejcennější území s nejvýznačnějšími přírodními hodnotami. Je zde omezen zásah člověka na nejmenší míru a návštěvníkům je vstup povolen pouze po vyznačených turistických trasách. Tato území tvoří asi 13 % z celkové rozlohy NP.

2. zóna - území s významnými přírodními hodnotami, které ovlivnil člověk svou činností a hospodařením. V této zóně probíhá hospodářská činnost, jejímž cílem je udržení přírodní rovnováhy s co nejširší druhovou rozmanitostí a postupné přiblížení lesních ekosystémů

přirozeným společenstvím. Tato zóna je využívána k turistice a k rekreaci, pokud nejsou v rozporu s posláním NP. Rozloha této zóny činí 82 % z plochy NP.

3. zóna - území člověkem značně pozměněné a zahrnuje střediska soustředěné zástavby. Tato zóna je určena k trvalému bydlení, pro služby, zemědělství, turistiku, rekreaci při dodržování zásad ochrany přírody.

Klidová území zahrnují nejcennější území NP z hlediska ochrany živočichů citlivých na přítomnost člověka a ochrany přirozeného rostlinného pokryvu před nadměrným poškozováním. Vstup do těchto území je povolen pouze po značených turistických trasách.

4.1.2 Aktivity občanských sdružení

Od počátku roku 2011 probíhaly v lesích Národního parku Šumava předsezónní práce na obranných opatřeních proti lýkožroutu smrkovému (kůrovec). Po celé zimní období byly intenzivně vyhledávány a zpracovávány lýkožrouty napadené stromy.

Díky teplému a slunnému počasí během května roku 2011 došlo k masivnímu rojení na Šumavě přemnožených lýkožroutů, sezónní práce proto bylo nutné zintenzivnit. Od počátku roku tak bylo zpracováno více než 20 000 m³ napadených stromů a dalších cca. 17 000 m³ bylo evidováno. Proti předchozímu roku 2010 tak došlo k téměř třetinovému nárůstu počtu kůrovcem napadených stromů.

Cílem postupů Správy NP Šumava bylo zabránit šíření podkorního hmyzu do dalších lesních porostů. [41]

Na druhou polovinu července 2011 naplánovala Správa NP Šumava v lokalitě Na Ztraceném poblíž obce Modrava v rámci zásahu proti kůrovci pokácení cca. 3000 napadených stromů.

Proti plánovanému kácení v lokalitě Na Ztraceném se postavilo občanské sdružení Hnutí DUHA. Již koncem dubna 2011 zaslal ředitel Hnutí DUHA Petr Machálek otevřený dopis řediteli NP Šumava Jiřímu Stráskému, ve kterém ho upozorňuje na nelegálnost plánovaného kácení lýkožrouty napadených stromů a nutnosti získání výjimek pro povolení zásahů na chráněném území Národního parku dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Dále pak 14. června 2011 podalo Hnutí DUHA Správě národního parku Podnět k zastavení rušivé činnosti na území NP Šumava a v následujícím měsíci, 14. července 2011 podalo Hnutí DUHA podnět České inspekci životního prostředí, ve kterém upozorňuje na výskyt zvláště chráněných druhů ptáků v oblasti probíhající těžby, jejich možné narušení a změnu kvality

biotopu v této lokalitě. Dále také upozorňuje na nelegálnost kácení a potřebu vydání výjimek dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. [36]

Po výše uvedených pokusech zastavit toto kácení zorganizovalo občanské sdružení blokádu, která by měla zabránit masovému kácení v horských slatích v lokalitě Na Ztraceném. Blokáda byla zahájena 15. července.

Zahájení masivního kácení v Modravských slatích označují aktivisté z Hnutí DUHA ve své tiskové zprávě za porušení zákona a selhání ředitele národního parku Jana Stráského i jeho náměstka Jiřího Mánka.

V tiskové zprávě dále uvádí, že dle usnesení Ministerstva životního prostředí by měly být nejprve posouzeny důsledky plánovaného kácení pro vzácnou přírodu, která je součástí soustavy Natura 2000, jak vyžaduje zákon o ochraně přírody a krajiny a musí být také uděleny speciální výjimky, které pro plánované kácení zruší platnost zákona, podle kterého se v národním parku nesmí ničit přírodní ekosystémy a poškozovat místa, kde žijí státem chráněné druhy zvířat.

Blokáda je zde označena za symbol snahy o záchranu celého šumavského národního parku, účastníci blokády brání před ilegálním kácením divokou přírodu, která je smyslem parku. [17]

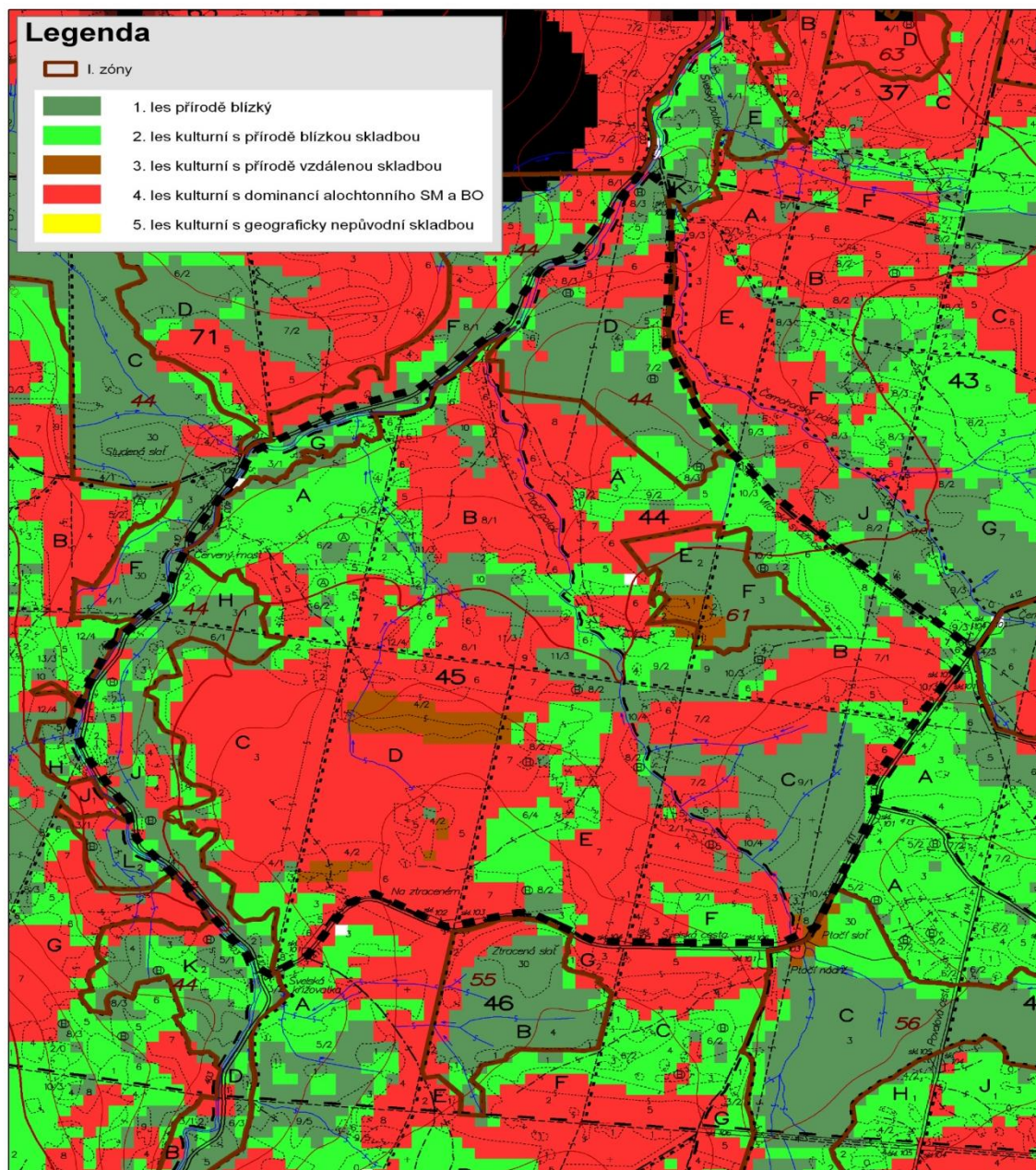
Během blokády zorganizoval ředitel občanského sdružení Hnutí DUHA Petr Machálek společně s hercem Petrem Vackem „Šumavskou výzvu“, ve které kritizují přijetí Jana Stráského do funkce ředitele Národního parku Šumava bez výběrového řízení, nasazení policejních jednotek proti pokojnému protestu označují za neadekvátní a násilné a upozorňují, že kácení v oblasti okolo Ptačího potoka Na Ztraceném nemá dle názoru mnoha vědců absolutně smysl. [7]

Šumavská výzva, která získala 3465 signatářů a pod kterou se podepsali desítky vědců a osobností veřejného života vyzívá k následujícímu:

„Vyzýváme ředitele šumavského parku Jana Stráského a ministra životního prostředí Tomáše Chalupu, aby respektovali stanovisko vědeckých odborníků, aby okamžitě ukončili nelegální těžbu a aby zajistili, že bude národní park opět sloužit ochraně přírody a turistům.“

Stanoviska Správy Národního parku Šumava a České inspekce životního prostředí týkající se nutnosti, ale také nelegálnosti zásahu proti kůrovcové kalamitě jsou uvedena v následujícím textu.

Většina lokality Na Ztraceném je na tzv. kyselých stanovištích, tedy tvrdých, nepodmáčených s porosty třítny nebo borůvky. V letech 1991 - 2007 byla tato oblast v zásahovém režimu. Proto se tady například i sázelo. Nejedná se tedy ani náznakem o žádný prales jak je veřejnosti účelově podsouváno ze strany Hnutí Duha a extrémistů. Většina porostů Na Ztraceném je stará 60-80 let a právě takové stromy jsou kůrovcem napadány zejména.

Obrázek 1: Obrysová mapa lokality Na Ztraceném, zdroj: [14]

Až v roce 2007 bylo toto místo zařazeno do bezzásahového režimu. Jednalo se o umělé navyšování procent bezzásahovosti z rozlohy celého Národního parku, aby mohl tehdejší ministr životního prostředí Martin Bursík ve spolupráci s tehdejším ředitelem Národního parku realizovat projekt „Divoké srdce Evropy“.

Rozsah kůrovcové kalamity z roku 2011 byl děsivý. NP Šumava reprezentuje sice jen 2,5% z celkové rozlohy lesů České republiky, přesto zde bylo více než 90% veškerého českého kůrovce. [13]

Tabulka 1: Výskyt lýkožrouta smrkového na území NP Šumava v letech (2000 - 2005)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Zpracováno v (m ³)	55 774	31 467	10 896	13 276	35 166	38 343

Zdroj: [23]

Tabulka 2: Výskyt lýkožrouta smrkového na území NP Šumava v letech (2006 - 2011)

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Zpracováno v (m ³)	26 673	14 790	119 603	229 000	347 000	239 027

Zdroj: [23]

Zásah proti kůrovci proběhl v souladu s legislativou i v souladu se stanoviskem ministra životního prostředí. Oblast okolo Ptačího potoka a na Ztraceném patří podle zónace Národního parku Šumava převážně do 2. zóny ochrany přírody, kde je možné kůrovcem napadené dřevo zpracovat, aby se z těchto míst kůrovec nešířil dál do okolních porostů.

Lokalitu sice v roce 2007 dřívější vedení Národního parku zařadilo do bezzásahového režimu, ale 21. dubna 2011 ho ministr životního prostředí Tomáš Chalupa přeřadil zpět do zásahového režimu, tak jak tomu bylo po celou dobu existence Parku. [2]

Kácení kůrovcem napadených stromů v lokalitě Na Ztraceném bylo běžným managementovým rozhodnutím ochrany lesa v kulturních, nepřírozených smrčínách, tedy v žádném pralese, jak bylo na veřejnosti prezentováno občanským sdružením Hnutí DUHA.

Hnutí Duha se také snažilo u široké veřejnosti vytvořit dojem, že Správa parku jedná nezákonně, protože nepožádala o výjimku ve smyslu soustavy Natura 2000. Správa parku ji ale v tomto případě nepotřebovala, jak vyplývá z právního rozboru JUDr. et Ing. Petra Petržílka PhD., z advokátní kanceláře zaměřující se na obor životního prostředí:

„V případě zásahu proti kůrovci, tak jak o něm uvažovalo vedení Správy NP Šumava, se nejedná ani o koncepci ani o záměr, podle § 45h Zákona o ochraně přírody a krajiny, proto Park nepotřebuje naturové hodnocení.“ [9]

Legálnost zásahu proti kůrovci potvrdila také Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP), která provedla z podnětu občanského sdružení Hnutí DUHA v předmětné lokalitě kontrolní šetření s tím, že zde probíhá nelegální kácení a dochází tak k porušení Zákona o ochraně přírody a krajiny. Po provedení kontrolního šetření došla ČIŽP k následujícímu závěru:

„Na základě zjištěného, kdy zásah proti lýkožroutu smrkovému by měl být proveden v současné době sice v nemalém množství asanovaných stromů, přičemž tento počet by mohl dále významně vzrůst při neprovedení zásahu, ale v případě, že bude zásah proveden relativně šetrným způsobem vůči stanovišti, v pozdním období vyvádění mláďat a v lokalitách s ojedinělým výskytem zvláště chráněného druhu tetřeva hlušce, nebude ČIŽP zahajovat řízení o omezení nebo zákazu činnosti v oblasti Ptačího potoka.“ [27]

V souvislosti s blokadou aktivistů podala Správa národního parku Šumava k Okresnímu soudu v Klatovech návrh na vydání předběžného opatření, ve kterém zdůraznila, že Hnutí DUHA své jednání ospravedlňuje ochranou přírody, ale svým jednáním nerespektuje základní ochranné podmínky národních parků, ve kterých je na celém území zakázáno táboření mimo vyhrazená ochranná místa a je zde také zakázáno organizovat hromadné veřejné akce mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody. Činností občanského sdružení dochází ke vzniku majetkových škod a rovněž dochází k finanční újmě dodavatelů lesnických prací, kteří mají práci zadanou na základě platného zadávacího řízení.

Okresní soud v Klatovech vyhověl podanému návrhu a dne 22. července 2011 vydal předběžné opatření, ve kterém ukládá občanskému sdružení Hnutí DUHA, aby se zdrželo organizování pohybu, pobytu a jiné činnosti fyzických osob v lesích na území Národního parku Šumava, které by zabraňovaly provádění zásahu proti kalamitním škůdcům. [39]

Usnesení klatovského soudu bylo následně 26. září 2011 doplněno a Správě NP Šumava bylo uloženo, aby do 31. října 2011 podala návrh na zahájení řízení o žalobě o náhradu škody proti občanskému sdružení Hnutí DUHA, kterou mělo toto občanské sdružení způsobit.

Proti tomuto soudnímu rozhodnutí se Hnutí DUHA odvolalo. Ve své tiskové zprávě aktivisté z občanského sdružení uvádí, že se rozhodnutí Okresního soudu zakládá na zkreslených a neúplných podkladech a očekávají tak jeho okamžité zrušení. Pokojnou blokadu považují za zcela nenásilný a legitimní prostředek.

K rozhodnutí soudu se také vyjádřil právní expert Pavel Franc z Ekologického právního servisu následujícím:

„Z rozhodnutí soudkyně je patrné, že nemá základní znalosti práva životního prostředí, což musí vědět, neboť touto problematikou se ve své soudní praxi vůbec nezabývá. Jinak by se nemohlo stát, že by šéf Národního parku Stráský mohl soudce tak jednoduše napálit. Současně je vhodné zdůraznit, že v naší právní praxi se neseťkáváme s takovou mírou akceschopností soudců, jakou předvedl klatovský soud, zvláště pak ne v případech, kterým odborně nemohou příliš rozumět.“ [10]

Dle prohlášení programového ředitele Hnutí DUHA Vojtěcha Koteckého ovšem toto občanské sdružení plně respektuje rozhodnutí o předběžném opatření a všichni pracovníci a členové organizace opouští lokalitu Na Ztraceném, kde probíhá těžba a okamžitě ukončí veškerou organizační podporu účastníků blokády. Zároveň také upozornil na to, že se blokády kromě členů Hnutí DUHA účastní další desítky lidí, na které se toto rozhodnutí nevztahuje a kteří budou pravděpodobně ve své aktivitě bránící nelegální těžbě pokračovat. [10]

Jak již bylo uvedeno výše, okresní soud v Klatovech vydal předběžné opatření, ve kterém zakazuje organizování jakýchkoliv činností fyzických osob v lesích na území Národního parku Šumava, které by zabraňovaly provádění zásahu proti kalamitním škůdcům, proti kterému se následně Hnutí DUHA odvolalo.

Ve svém odvolání poukazuje na § 22 odst. 1 zákona č. 114/1992Sb. o ochraně přírody a krajiny, podle kterého ustanovení o zásazích proti škůdcům a o případech mimořádných okolností a nepředvídaných škod lze použít jen se souhlasem a v rozsahu stanoveném orgánem ochrany přírody, přičemž soud při svém rozhodování nezkoumal existenci tohoto rozhodnutí. Dle Hnutí DUHA vydal soud rozhodnutí o předběžném opatření proto, aby umožnil realizaci těžebních zásahů v oblasti Ptačího potoka, kde probíhá blokáda aktivistů. Podle názoru Hnutí DUHA je ovšem těžba v rozporu s právními předpisy, protože tento zásah způsobí podstatnou změnu ve struktuře a funkci ekosystému či biologické rozmanitosti. Dále uvádí, že oblast Ptačího potoka zároveň patří k místům s výskytem zvláště chráněných druhů živočichů, jako je například tetřev hlušec. Není proto možné začít v tomto území kácet bez výjimek ze základních ochranných podmínek národního parku uvedených v zákoně o ochraně přírody a krajiny a bez dodržení postupů uvedených v § 45 g), § 45 h) a § 45 i) tohoto zákona.

Odvolání Hnutí DUHA proti rozhodnutí Okresního soudu v Klatovech bylo postoupeno ke Krajskému soudu v Plzni, který napadené rozhodnutí přezkoumal a došel k závěru, že

odvolání není důvodné. Odvolací soud tak svým usnesením ze dne 29. listopadu 2011 potvrdil předběžné opatření vydané Okresním soudem v Klatovech. [38]

Správa národního parku Šumava reagovala na výzvu soudu týkající se žaloby o náhradu škody, a tuto žalobu dne 31. října 2011 k Okresnímu soudu v Klatovech podala. V žalobě uvádí, že občanské sdružení Hnutí DUHA odmítlo respektovat předběžné opatření týkající se zákazu organizování pohybu, pobytu a jiné činnosti fyzických osob v lesích na území Národního parku Šumava a v organizování blokády pokračovalo až to 13. srpna 2011, tedy do faktického ukončení kácení napadených stromů.

Toto kácení a navazující práce bylo realizováno pomocí externích dodavatelů - lesnických společností, kterým z důvodů blokády organizované Hnutím DUHA vznikaly určité časové prostoje, když jim aktivisté svojí činností bránili v provádění lesnických prací. Správě NP Šumava tak vznikla za prostoje dodavatelů škoda v celkové výši 176 808 Kč. Správa Parku tuto částku požaduje uhradit od žalovaného občanského sdružení Hnutí DUHA.

Okresní soud v Klatovech, ke kterému byla žaloba o náhradu škody podána, po provedeném šetření a výslechu svědků dne 30. listopadu 2012 rozhodl, že se Správě národního parku Šumava nepodařilo prokázat, že občanské sdružení Hnutí DUHA po nařízení předběžného opatření organizovalo nadále pohyb, pobyt a jiné činnosti fyzických osob v lesích na území Národního parku Šumava, které by zabraňovaly provádění zásahu proti kalamitním škůdcům. Žaloba byla tudíž v plném rozsahu zamítnuta. Jelikož se ani jedna strana proti tomuto rozsudku neodvolala, soudní spor byl tímto ukončen. [34]

4.2 Projekt revitalizace Tyršových sadů v Pardubicích

4.2.1 Charakteristika projektu

Revitalizace má parku vrátit jeho původní funkci, tedy vytvořit z komplexu pod pardubickým zámek opět místo zajímavé pro širokou veřejnost. Návrh revitalizace počítá s tím, že podzámecký park bude sloužit všem generacím, bude přátelský, bezbariérový a bezpečný, neupřednostňující žádnou zájmovou skupinu, žádnou funkci před jinou. Po revitalizaci má být místem pro odpočinek, relaxační aktivity a hry, různé kulturní aktivity či zajímavá setkání.

Hlavní důvody revitalizace:

- rozpadající se koncepce parku z roku 1931;
- park v současné době fyzicky dožívá;
- nečitelná kompozice a architektura parku;
- park přestává plnit svoji funkci;
- špatný stav provozních a technických prvků;
- téměř pět desetiletí nedostatečné údržby a obnovy parku;
- chybějící generační kontinuita vegetačních prvků;
- chybějící občanská vybavenost parku, osvětlení, mobiliář;
- nevhodně řešená a nefunkční cestní síť. [24]

Park pod zámek revitalizací omládne, provzdušní se a více odhalí romantické opevnění zámku, k němuž Tyršovy sady těsně přiléhají. Osou parku bude zpevněná promenáda, směřující od vstupu ze Sukovy třídy k jeho severní části. Bude sloužit nejen jako hlavní corso, zvoucí k procházce i odpočinku, ale plnit i funkci venkovního prostoru pro společenská setkání či kulturně společenské akce.

Tyršovy sady budou po revitalizaci dál městským parkem s volnou krajinnou dispozicí, se stromy a skupinami dřevin v loukách. Dožívající, nemocné a provozně nebezpečné stromy budou vykáceny a po odvodnění parku a opravě drenáží budou nahrazeny novou výsadbou, zajišťující generační kontinuitu parku. Zmizí nevzhledná a zanedbaná zákoutí krytá vzrostlými křovinami například u zámeckého opevnění a přibudou užité travnaté plochy.

Velkými změnami projdou vstupy do parku. Nově bude vybudován přístup do Tyršových sadů z Labské ulice. Důkladné rekonstrukce se dočká velkorysé, ale notně zchátralé schodiště, po němž se vstupuje do parku ze Sukovy třídy. Úpravy čeká i vstup z náměstí Republiky. Na všech těchto místech budou samozřejmě i bezbariérové přístupy do parku.

Projekt regenerace podzámeckého parku počítá i s vybudováním dvou objektů občanské vybavenosti na jižní a severní straně hlavní promenády mající návštěvníkům poskytovat občerstvení a také hygienické zázemí, a zvýšit tak pobytový komfort parku. [12]

Cíle projektu revitalizace:

- obnovení urbanistických souvislostí pernštejského města;
- vybudování městského parku s vloženými rekreačními aktivitami;
- vybudování přírodního biotopu ve východní části parku;
- vyřešení vodního režimu parku - přírodní vodní cesta, vodní prvky, drenáže, závlahy;
- vybudování bezbariérových přístupů do parku a zajištění celkové bezbariérovosti parku;
- zvýšení občanské vybavenosti parku - kavárny;
- vyřešení osvětlení parku;
- obnovení a doplnění zeleně v parku.

Průběh projektové činnosti

Veřejná architektonická soutěž - v květnu roku 2002 vyhlásilo město Pardubice veřejnou architektonickou soutěž na zpracování návrhu urbanistického a architektonického řešení Tyršových sadů v centru města. Celkem bylo podáno 16 soutěžních návrhů. Vítězem se stala společnost ZAHRADA NAD METUJÍ s.r.o.

Výběrové řízení - v prosinci roku 2009 podalo město Pardubice výzvu k podání nabídky na veřejnou zakázku Revitalizace Tyršových sadů. Požadavkem výběrového řízení a zadávací dokumentace je zhotovení urbanisticko-architektonické studie, dokumentace pro územní řízení, stavební povolení a dokumentace pro provádění stavby. Na základě výběrového řízení zpracovává veřejnou zakázku společnost ZAHRADA NAD METUJÍ s.r.o., která je dnes představována novou obchodní značkou s názvem NEW VISIT.

Studie revitalizace Tyršových sadů - řeší v souladu se zadáním nejen Tyršovy sady, ale podává názor na řešení souvisejícího městského prostoru. Byla tak dána možnost prověřit řešení důležitých ploch města vzhledem k udržitelnosti městského centra a podzámčí. Tato studie byla zpracována v květnu roku 2010.

Dokumentace pro územní rozhodnutí - projektová dokumentace pro územní rozhodnutí řešila v souladu se zadávacími podmínkami pouze vlastní území Tyršových sadů – tedy Podzámeckého parku a nábřeží řeky Chrudimky. Dne 25. února 2011 nabylo územní rozhodnutí právní moci.

Dokumentace pro stavební povolení - tato dokumentace byla zpracována v březnu 2011. Dne 20. srpna 2011 nabylo stavební povolení právní moci. V srpnu 2011 bylo rovněž vydáno stavební povolení k vodním dílům.

Dokumentace pro výběrové řízení a provedení - projektová dokumentace byla zpracována v červnu roku 2011.

Výběr dodavatele stavby - dne 6. září 2011 rozhodla Rada města Pardubic o nejvhodnější nabídce a výběru dodavatele na realizaci stavby "Revitalizace Tyršových sadů"

4.2.2 Aktivity občanských sdružení

Proti projektu revitalizace parku se společně postavila občanská sdružení Chráníme stromy a Zelená pro Pardubicko, která nesouhlasí s koncepcí tohoto projektu a se zásahy do zeleně v parku, které by měly být v rámci revitalizace provedeny.

V září 2011 zorganizovalo občanské sdružení Chráníme stromy dle zákona č. 85/1990 Sb. o petičním právu petici proti nadměrnému kácení v Tyršových sadech a za zachování přírodního charakteru tohoto parku s následujícím textem:

„Nesouhlasíme s masivním kácením stromů v Tyršových sadech, které podle odsouhlaseného projektu povede k nevratné změně tohoto nejrozsáhlejšího zeleného centra Pardubic. Žádáme o urychlené přehodnocení projektu s ohledem na zachování původního charakteru parku se stávajícími vzrostlými stromy a keři.“

Tato petice byla předána zastupitelům na mimořádném jednání zastupitelstva města 12. 10. 2011, zároveň zde bylo prezentováno stanovisko petičního výboru a občanského sdružení, ve kterém členové sdružení mimo jiné vyjadřují nesouhlas s koncepcí parku, likvidací řady stromů a keřů a požadují zachování současného přírodního charakteru parku. Nesouhlasí s razantní obměnou podstatné části vzrostlých stromů a požadují pozvolnější obnovu. Vyjadřují zde také názor, že architektonické a technické prvky i inženýrské sítě se v celém prostoru parku musí přizpůsobovat zeleni a nikoli naopak. [35]

V následujícím textu jsou popsána vyjádření společnosti New Visit s. r. o., která je autorem a generálním projektantem „Revitalizace Tyršových sadů“, týkající se výše uvedených stanovisek občanského sdružení Chráníme stromy a petičního výboru.

Dle zástupců společnosti New Visit projekt respektuje jak rovinu významného historického dědictví, tak souvislosti přírodního dědictví a hodnot. Návrh je východiskem obnovy vegetační složky města v zásadách kontinuální udržitelnosti, zachovává a podporuje

přírodní hodnoty centra města s provázaností do navazující městské a krajinné zeleně a vytváří podmínky udržitelnosti přírodního prostředí a městské zeleně v centru Pardubic.

Návrh zajišťuje generační existenční trvalost vegetačních prvků, tedy vytváří podmínky pro obnovu, doplnění novými výsadbami a budoucí stabilitu přírodního prostředí.

Podzámecký park prolínají dvě roviny: krajinná s podporou a provázaností přírodních hodnot v území – město je součástí polabské krajiny a parková, s předpokladem plnění všech funkcí živého městského parku.

Severní a severovýchodní předpolí valů kolem přístupové cesty Pod Zámkem je koncipováno jako přírodní část podzámeckého parku, s podzámeckou květnatou loukou s respektem institutu lokality Natura 2000. Je zde řešen vodní biotop s břehovým společenstvem. Voda bude protékat loukou podél cesty Pod Zámkem, jihovýchodním předpolím zámeckých valů a za podzámeckým mostem v prostoru mezi valy a Příhrádkem se rozlije do volné louky, do obnoveného podzámeckého rybníku.

Přirozený biotop podpoří místu odpovídající vegetace. Podzámecký park je od zahrádek zástavby v Labské ul. oddělen stromy s podrostem keřů. Budou řešeny pouze nejnnutnější probírky, odstranění náletů a nalezeno odpovídající složení keřového podrostu. Stávající cestní okruh je akceptován, podpořen novými propojeními s cestou Pod Zámkem.

Jižní a západní část Podzámeckého parku je řešena jako městský park, s volnou krajinnou dispozicí, stromy a skupinami stromů v loukách. Prostor parku bude zpřehledněn, zámek pohledově propojen s okolním městem. Zvětší se podíl volných pobytových luk, a to i účelnějším trasováním cest.

Cílem je založení stabilní a dlouhodobé porostní kostry, která Podzámeckému parku dnes chybí. Návrh a výběr stromů, kosterních a doplňkových dřevin, byl zpracován s vědomím potenciální přirozené vegetace v místě.

Keře z parku nezmizí – ponechávají se v celém rozsahu podél Sukovi třídy a zahrádek domů při ulici Labská. Oddělení frekventované Sukovy třídy hmotou vyšších keřů na svahu pod ní zůstane zachováno.

Závažným důvodem odstranění stromů je provozní bezpečnost a zdravotní stav, předpoklad krátkého života jedince na stanovišti a dále také nepůvodnost v místě.

Závažné jsou pěstební důvody, stejně tak nutnost probírek. Je nutno si uvědomit, že park nebyl dlouhá léta udržován, že neměl žádnou koncepci, která by zajistila pokračování jeho

života. Odstranění tzv. cenných jehličin se týká především dnes dožívajících a rozpadajících se porostů a jedinců tují. Pozůstatek výstavní – dnes rozpadlé - koncepce z roku 1931.

Pěstební opatření navržená v rámci projektu jsou uvažována postupně a rozložena do delšího časového horizontu. Projektant též v rámci plánování revitalizace zpracoval výhledovou analýzu stavu dřevin pro nadcházející dvacetileté období, důležitou pro dlouhodobou udržitelnost. Zásahy navržené v rámci projektu jsou nezbytné pro obnovu vegetační složky parku, z pěstebních důvodů i z důvodů udržitelnosti parku, pro založení dlouhověké a stabilní kostry dřevin. Pomocí údržbových kroků v rozpadajícím se parku nelze suplovat kompletní a cílený obnovný zásah.

Stejně tak rozsah plánovaných stavebních aktivit je spojen s celkovou architektonickou koncepcí parku, v souladu se zachováním přírodního prostoru i kulturně historického dědictví. Trasování všech inženýrských sítí je přizpůsobeno stromům a jejich kořenovému prostoru. Park nebude zastavován žádnými stavbami, zůstane tak přírodě a zeleni města. Za tento citlivý přístup k obnově městské zeleně byl vítězný koncept revitalizace parku oceněn odbornou porotou v urbanisticko-architektonické soutěži vyhlášené městem Pardubice.

Součástí Projektu revitalizace Tyršových sadů byla také odborně provedená inventarizace dřevin. Její výsledky jsou uvedeny v následující tabulce. Dále jsou zde také v tabulkách shrnuty návrhy odstranění vegetačních prvků, předpokládaná výsadba a předpokládaný stav parku po dokončení revitalizace.

Tabulka 3: Inventarizace dřevin

Počet inventarizovaných stromů	954 ks
Plocha inventarizovaných solitérních keřů	728 m ²
Plocha inventarizovaných skupin keřů	10226 m ²
Plocha inventarizovaných živých plotů	641 m ²

Zdroj: vlastní zpracování dle [37]

Tabulka 4: Návrh odstranění vegetačních prvků

Počet odstraněných stromů	223 ks
Odstranění náletových dřevin a probírky	192 ks
Počet odstraněných solitérních keřů	449 m ²
Počet odstraněných skupin keřů	6 650 m ²
Počet odstraněných živých plotů	347 m

Zdroj: vlastní zpracování dle [37]

Tabulka 5: Předpokládaná výsadba

Stromy	197 ks
Keře	342 m ²
Porosty trvalek a travin	5 909 m ²
Cibuloviny v trávníku	79 760 ks
Půdopokryv - břečťan	1 762 m ²
Pobřežní společenstva	689 m ²

Zdroj: vlastní zpracování dle [37]

Tabulka 6: Předpokládaný stav parku po dokončení revitalizace

Stromy	736 ks
Keře	4197 m ²
Živé ploty	294 m ²
Porosty trvalek a travin	5 909 m ²
Cibuloviny v trávníku	79 760 m ²
Půdopokryv - břečťan	1 726 m ²
Pobřežní společenstva	689 m ²
Travobylinná společenstva v parku	13 332 m ²
Trávník	55 140 m ²

Zdroj: vlastní zpracování dle [37]

Z výše uvedených tabulek je tedy patrné, že po dokončení revitalizace bude v parku 736 stromů a výměra keřů bude 4 197 m². Nové travnaté plochy dosáhnou výměry 55 140 m² a travobylinná společenstva pak výměry 13 332 m². Vysazeno bude 197 stromů a 1 032 keřů. V parku by tedy během revitalizace rozhodně nemělo dojít k masivnímu kácení a neměl by ztratit svůj přírodní charakter. [37]

Smyslem projektu revitalizace je prodloužení života parku, zvýšení kvality městské zeleně a prostředí, podpoření přírodní složky parku a přírodního parkového biotopu. Park by měl po revitalizaci zůstat stejně „zelený“, jako tomu je v současnosti.

Na základě odborně provedeného dendrologického průzkumu zpracovaného v souvislosti s plánovanou revitalizací Tyršových sadů byla v březnu roku 2012 provedena pěstební opatření, při kterých byly z parku odstraněny náletové a podlimitní dřeviny a omlazena část keřů.

Proti tomuto se opět postavila občanská sdružení Chráníme stromy a Zelená pro Pardubicko. Dle jejich tiskového prohlášení není skutečným záměrem pěstebních zásahů pravidelná údržba parku, ale faktický začátek revitalizace parku dle plánovaného projektu revitalizace Tyršových sadů. Pěstební zásahy provedené v parku jsou zde označeny za protiprávní, jelikož nebylo vydáno povolení ke kácení. [20]

V rámci protestů proti výše zmíněným pěstebním zásahům zorganizovala občanská sdružení další petici s následujícím textem:

"Já, níže podepsaný, protestuji proti tomu, že radnice nechala vykácet v Tyršových sadech desítky zdravých stromů a keřů a plánuje vykácet přes dvě stě dalších.

Nesouhlasím s tím, že v době všeobecných úspor a ekonomické krize mají být v Tyršových sadech plýtvány peníze z evropských fondů na zbytečné kácení stromů, betonování či budování umělé řeky.

Požaduji, aby zastupitelstvo města Pardubic celý projekt co nejdříve znovu projednalo, dříve, než dojde k nevratným škodám. Požaduji, aby se zastupitelstvo postavilo proti dalšímu zbytečnému kácení." [22]

K výrokům zástupců občanských sdružení se následně vyjádřil garant projektu revitalizace parku, Ing. František Brendl, náměstek primátorky Pardubic a také Česká inspekce životního prostředí.

Během pěstebních zásahů provedených v Tyršových sadech na základě odborně zpracované inventarizace dřevin, která je součástí projektu revitalizace parku bylo vykáceno celkem 166 stromů a 151 keřů, keřových skupin a živých plotů a z naprosté většiny se jednalo pouze o náletové nebo nemocné dřeviny, které musely být odstraněny.

Kácení bylo zcela legální, výhradně se totiž jednalo o podlimitní dřeviny, ke kterým není dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny potřeba povolení ke kácení a toto kácení není ani předmětem oznámení orgánu ochrany přírody. [20]

Česká inspekce životního prostředí provedla v parku dne 16. 3. 2012 místní šetření, při kterém byly zkontrolovány všechny dřeviny, které byly určeny ke kácení, ale také ty, které byly k tomuto dni již pokáceny. Bylo zjištěno, že stromy a keře určené ke kácení jsou označeny žlutým bodem. Dále byly zjištěny dřeviny označené žlutým křížem, kdy se po přeměření zjistilo, že jejich obvod přesahuje 80 cm. Tyto stromy pokáceny nebudou. Závěr protokolu o kontrolním zjištění pak byl následující:

„Zjištěné skutečnosti nepovažuje ČIŽP za porušení zákona č. 114/1992 Sb. Dřeviny označené žlutým bodem lze kácet v souladu s §68 odst. 3 zák. 114/1992 Sb. Dřeviny označené žlutým křížem nelze kácet bez povolení.“ [28]

Na konci července 2012, kdy měly být fakticky zahájeny práce související s plánovanou revitalizací Tyršových sadů však společnost D. I. S., s. r. o., která se stala vítězem veřejné soutěže a uzavřela s městem Pardubice smlouvu o rekonstrukci parku, odstoupila od smlouvy. Tímto byl projekt revitalizace zastaven. Město Pardubice musí připravit nové výběrové řízení a získat nového dodavatele. Do současné doby nebylo výběrové řízení ukončeno. [15]

4.3 Projekt rekonstrukce ulice Zámostí v Hradci Králové

4.3.1 Charakteristika projektu

Navrhovaný projekt stavby řeší celkovou úpravu dopravního prostoru ulice Zámostí. V rámci stavby jsou navrženy odstavňé plochy pro parkování, doplnění chodníků pro zvýšení bezpečnosti chodců a úpravu povrchu vozovky a šířkové parametry komunikace pro zvýšení bezpečnosti silniční dopravy. Ulice Zámostí bude plnit funkci obslužné komunikace ve stávající zástavbě s umožněním přímé obsluhy všech staveb.

Předmětem projektu je výstavba nové vozovky a napojení všech souvisejících okolních ulic. V rámci celkových úprav uličního prostoru bude nově zřízen jednostranný obousměrný chodník a parkovací stání. Stávající konstrukce vozovky se značně poškozeným asfaltovým krytem bude odstraněna v celém rozsahu včetně obrubníků a přilehlých chodníků.

4.3.2 Aktivity občanských sdružení

V rámci rekonstrukce ulice Zámostí v Hradci Králové bylo pro uvolnění staveniště nutné vykácet 4 kusy topolů. Magistrát města proto zahájil řízení ve věci povolení ke kácení těchto dřevin.

K účasti v řízení se přihlásilo občanské sdružení Ecoinstitut, které se postavilo proti vykácení stromů.

Občanské sdružení Ecoinstitut ve vyjádření, podaném magistrátu města 2. března 2011, nesouhlasí s kácením z důvodu dobrého stavu dřevin a absence závažného důvodu ke kácení. Stromy určené ke kácení považuje za velmi významné v rámci zachování kvality života obyvatel Hradce Králové a především ulice Zámostí. Stromy obohacují místo nejen esteticky, ale jsou také útočištěm mnoha živočichů.

Dále Ecoinstitut žádá o posouzení vlivu stromů na přírodní park Orlice, který leží v těsné blízkosti předmětných stromů. Žádá také odborný posudek od nezávislého experta, který by posoudil funkční a estetický význam dřevin.

V závěru svého vyjádření občanské sdružení žádá o zamítnutí žádosti ve věci povolení kácení stromů v ulici Zámostí z důvodu absence vážných důvodů ke kácení, které by vedlo k vykácení prosperujících a hodnotných dřevin, což by bylo vědomým zhoršením kvality životního prostředí v ulici. [31]

Na základě opakovaného šetření provedeného magistrátem města v předmětné lokalitě byly zjištěny značné defekty v kosterních větvích topolů, dutiny, houbová poškození, visící větve v korunách částečně i nad komunikací a pahýly po odlomených větvích. Vzhledem k pohybu školáků i cyklistů došel magistrát k závěru, že není vhodné dřeviny zachovávat, jelikož jsou provozně nebezpečné a hrozí nebezpečí úrazu.

Odborem životního prostředí Magistrátu města Hradec Králové tedy bylo dne 11. dubna 2011 vydáno Rozhodnutí o povolení vykácení 4 ks topolů v ulici Zámostí. V rozhodnutí o kácení však také byla uložena povinnost provedení náhradní výsadby 12 ks lípy srdčité a 100 ks listnatých keřů o obvodu kmene 14 - 16 cm. [31]

Proti tomuto se postavilo občanské sdružení Ecoinstitut, které podalo 25. dubna 2011 odvolání proti rozhodnutí o povolení ke kácení, ve kterém mimo jiné nesouhlasí s povolením ke kácení, které bylo vydáno bez odborného znaleckého posudku, který by zhodnotil funkční a estetický význam dřevin. Kácení dřevin zle povolit jen ze závažných důvodů, které v tomto případě nebyly dostatečně prokázány znaleckým posudkem.

V odvolání dále nesouhlasí s tvrzením magistrátu, že předmětné dřeviny podstatně neovlivňují funkci přírodního parku Orlice, které není nikterak doloženo. Dle šetření občanského sdružení jsou topoly hojně využívány chráněnými živočichy (veverka obecná), ale i zcela jednoznačně ovlivňují část přírodního parku v nedalekém sousedství předmětných dřevin. Nesouhlasí také s navrženou náhradní výsadbou, kterou považuje za nedostatečnou.

Ecoinstitut žádá, aby rozhodnutí magistrátu o povolení ke kácení bylo zrušeno a žádost o povolení ke kácení zamítnuta. [21]

Své odvolání občanské sdružení podložilo znaleckým posudkem č. 0511, vypracovaným soudním znalcem Ing. Pavlem Bulířem, Ph.D. za účelem nezávislého posouzení aktuálního zdravotního stavu dřevin, provozní bezpečnosti a krajinařské hodnoty. Autor v tomto posudku došel k závěru, že pouze jeden z předmětných stromů je neperspektivní. Zbylé tři kusy topolů

je třeba s ohledem na jejich současný zdravotní stav a hodnotu vitality pěstebně ošetřit a umožnit jejich zachování, zejména s ohledem na jejich kompoziční, ekologický a krajinářský význam. Kácení těchto dřevin považuje za rozpor se zájmy ochrany přírody a krajiny a jejich hodnot.

Na základě podaných odvolání proti rozhodnutí o povolení ke kácení postoupil Magistrát města Hradec Králové odvolání proti napadenému rozhodnutí krajskému úřadu jako místně příslušnému odvolacímu správnímu orgánu.

Pro účely zajištění podkladů pro rozhodnutí o odvolání zadal krajský úřad zpracování znaleckého posudku a ustanovil znalce v oboru zemědělství, specializace zahradnictví, posuzování zdravotního stavu dřevin, ochrana krajinného rázu, dendrologie, Ing. Pavla Klevcova. Znalci bylo uloženo, aby:

- a) posoudil aktuální zdravotní stav dřevin;
- b) vyhodnotil jejich estetický a funkční význam;
- c) perspektivu dalšího vývoje dřevin v případě realizace projektu rekonstrukce ulice Zámostí;
- d) vhodnost druhového složení navržené náhradní výsadby.

Znalecký posudek č. 30 - 2011 obdržel Krajský úřad v Hradci Králové dne 15. srpna 2011. V posudku byla problematika daného případu posouzena ve všech požadovaných bodech.

Aktuální zdravotní stav byl posouzen u předmětných dřevin jednotlivě, všechny však byly hodnoceny jako provozně nebezpečné a z tohoto důvodu by bylo vhodnější je pokácet. Vitalita stromů je zřetelně narušena, stabilita stromů je narušena vážně, s možností výlomu silných větví či částí koruny, rozlomení koruny nebo pádu celého stromu. Dřevní hmota a jádro jsou poškozeny hnilobou. Ve kmenech jsou dutiny, zdravotní stav dřevin je tedy vážně zhoršený.

Estetický význam všech čtyř topolů je hodnocen jako průměrný až mírně nadprůměrný. Z funkčního významu topolů jsou tyto dřeviny přínosné hlavně pro drobné živočichy. Z hlediska funkčnosti jako doprovodné zeleně v zástavbě lze tuto skupinu hodnotit jako průměrnou.

Vzhledem k posouzení perspektivy dalšího vývoje dřevin v případě realizace projektu došel znalec k názoru, že dojde k vážnému poškození kořenových systémů předmětných dřevin, což se negativně projeví i ve snížení životnosti těchto dřevin a jejich perspektivy. Dle

stanovisek občanského sdružení a znaleckého posudku Ing. Pavla Bulíře, Ph.D. může být toto vážné poškození kořenových systémů topolů vyloučeno. Veškeré uváděné hodnoty ve znaleckém posudku jsou však pouze předpokládané, jak uvádí i sám znalec a to vzhledem k tomu, že není možné pomocí žádné jednoduché a nedestruktivní metody přesně vymezit průběh kořenů předmětných stromů.

Znalecký posudek vyhotovený Ing. Pavlem Bulířem, Ph.D. je zaměřený na posouzení aktuálního stavu, hodnot a významu čtveřice předmětných topolů. Zpracování posudku bylo takto zadáno a nebylo zde požadováno posouzení vlivu plánovaných stavebních prací souvisejících s rekonstrukcí ulice. Při zpracování znaleckého posudku se tedy znalec nezabýval vztahem mezi rekonstrukcí sítí technického vybavení a vozovky a poškozením dřevin, které vznikne při jejím provádění. Dřeviny byly posouzeny pouze v jejich současném stavu.

Posouzením vhodnosti druhového složení náhradní výsadby, kterou ve svém rozhodnutí o povolení ke kácení stanovil magistrát (12 ks lípy srdčité a 100 ks listnatých keřů) a odchýlně ve svém posudku Ing. Pavel Bulíř, Ph.D. (vzrostlé duby letní), nebyly shledány v ani jednom z předložených návrhů závažnější chyby, oba návrhy náhradní výsadby jsou do předmětné lokality z hlediska druhového složení stejně vhodné. Záleží tedy spíše na správních orgánech, ke kterému návrhu se přikloní a shledá jej vhodnějším či účelnějším.

Znaleckým posudkem byl objasněn zhoršený zdravotní stav předmětných dřevin a stromy jsou tak provozně nebezpečné. Vzhledem k tomu, že topoly rostou poblíž školního zařízení, je ve veřejném zájmu tyto stromy pokácet.

Nelze říci, že topoly podstatně ovlivňují funkci přírodního parku Orlice. Plní sice určitou estetickou funkci, ale rostou v zástavbě v těsné blízkosti komunikace. Nelze tedy tvrdit, že jejich pokácením dojde k ovlivnění přírodního parku a jeho ochrany. Nedojde ani k zásahu do přirozeného vývoje zvláště chráněného druhu živočicha - veverka obecná, v nedalekém parku je dostatek případných náhradních úkrytů.

Krajský úřad po posouzení všech námitek uvedených v odvolání a také na základě zpracovaného odborného posudku Ing. Pavla Klevcova, přezkoumal napadené rozhodnutí i řízení, které rozhodnutí předcházelo a odvolání občanského sdružení Ecoinstitut dne 10. října 2011 zamítnul a zároveň potvrdil napadené rozhodnutí o povolení ke kácení. [30]

Občanské sdružení Ecoinstitut následně podalo dne 30. listopadu 2011 ke Krajskému soudu v Hradci Králové žalobu na zrušení rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého ze dne 10. října 2011, o zamítnutí odvolání a potvrzení rozhodnutí Magistrátu města Hradec

Králové ze dne 11. dubna 2011, ve které uvádí, že toto rozhodnutí je v rozporu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, kdy povolení ke kácení lze vydat pouze v případě závažných důvodů po vyhodnocení funkčního a estetického významu dřevin. Tyto důvody však v tomto případě nebyly dostatečně prokázány a proto občanské sdružení požaduje zrušení uvedeného rozhodnutí.

Krajský soud v Hradci Králové se po posouzení celé věci plně ztotožnil s postupy orgánů veřejné správy a jejich rozhodnutími. Žaloba tak byla jako nedůvodná dne 21. září 2012 zamítnuta. [32]

Občanské sdružení Ecoinstitut podalo proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, ve které požaduje zrušení tohoto rozsudku. Důvodem stížnosti je zde opět vydání povolení ke kácení dřevin, které je v rozporu se zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, neboť zde není dán závažný důvod pro povolení ke kácení.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost a došel k závěru, že orgány veřejné správy vycházely při svém rozhodování jednostranně a bez vysvětlení ze znaleckého posudku zpracovaného dle zadání Krajského úřadu Královéhradeckého kraje a dostatečně nezohlednily závěry posudku poskytnutého občanským sdružením Ecoinstitut, přesto, že se tyto rozsudky v některých závěrech rozcházejí. Kasační stížnost tak byla uznána za důvodnou a napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové tak byl zrušen, stejně tak, jako rozhodnutí Krajského úřadu v Hradci Králové. [33]

Celá věc tak byla vrácena k dalšímu řízení, s nutností vypracování revizního znaleckého posudku, týkajícího se stavu předmětných dřevin a případných závažných důvodů, pro které by měly být tyto dřeviny pokáceny. Řízení nebylo do současné doby ukončeno. Projekt rekonstrukce ulice Zámostí je tak do ukončení řízení o povolení ke kácení zastaven.

5 DŮSLEDKY (DEZ)INFORMAČNÍCH KAMPANÍ

5.1 Důsledky (dez)informační kampaně spojené s blokádou v Národním parku Šumava

Jak bylo popsáno výše, v lokalitě Na Ztraceném na území Národního parku Šumava zorganizovalo občanské sdružení Hnutí DUHA blokádu, při níž chtěli účastníci této blokády zabránit plánovanému kácení stromů napadených kůrovcem.

Během blokády organizované Hnutím DUHA od 15. července 2011 podala Správa NP návrh na vydání předběžného opatření, které vydal Okresní soud v Klatovech dne 22. července 2011 a ve kterém bylo občanskému sdružení zakázáno organizování pobytu, pohybu a jiné činnosti fyzických osob v lesích na území Národního parku Šumava, které by zabraňovaly provádění zásahu proti kalamitním škůdcům.

I když Hnutí DUHA plně respektovalo rozhodnutí soudu o předběžném opatření a všichni členové organizace okamžitě po jeho vydání ukončili organizační podporu účastníkům blokády, nedošlo k jejímu ukončení a spontánně probíhala dál, až do 13. srpna 2011, tedy do faktického ukončení lesnických prací souvisejících se zásahem proti kůrovci.

Kácení v lokalitě Na Ztraceném bylo realizováno pomocí externích dodavatelů, vybraných na základě veřejných zakázek. Účastníci blokády bránili v provádění lesnických prací, u jednotlivých dodavatelů tak vznikaly časové prostoje. Jelikož se však všichni dodavatelé během těchto prostojů zdržovali na místě výkonu lesnických prací a byli připraveni je provádět, Národní park Šumava musel tyto prostoje uhradit, čímž mu vznikla škoda ve výši 176 808 Kč. V následující tabulce jsou vyjádřeny náklady jednotlivých dodavatelů, které jim vznikly během blokády a následných prostojů. Data zde byla čerpána z žaloby o náhradu škody, kterou podala Správa Národního parku Šumava.

Tabulka 7: Náklady jednotlivých dodavatelů (v Kč)

Dodavatel	Počet hod.	Kč/hod.	Cena
Dodavatel 1	500	142,158	71 079
Dodavatel 2	400	130,95	52 380
Dodavatel 3	88	129,98	11 438
Dodavatel 4	90	129,98	11 698
Dodavatel 5	200	122,675	24 531
Dodavatel 6	44	129,107	5 681
Celkem	1322		176 808

Zdroj: vlastní zpracování dle [34]

Okresní soud v Klatovech také doplnil dne 29. září 2011 své usnesení o předběžném opatření a uložil Správě Národního parku Šumava, aby podala u soudu návrh na zahájení řízení o žalobě o náhradě škody proti občanskému sdružení Hnutí DUHA, kterou mělo toto sdružení způsobit. Správa NP Šumava tedy tuto žalobu podala, Okresní soud v Klatovech ji však zamítl. Správě Parku tak byla, jako žalobci, uložena povinnost náhrady nákladů řízení, které občanskému sdružení Hnutí DUHA tímto soudním sporem vznikly, ve výši 63 439 Kč. Z této částky činní 35 860 Kč odměna za zastupování advokátem, 1 800 Kč za 6 režijních paušálů, 8 304 Kč cestovné advokáta a 4 800 Kč ztráta času, vše zvýšené o 20% DPH.

Správa Národního parku Šumava musí také uhradit náklady řízení Okresního soudu v Klatovech ve výši 2 348,60 Kč. [34]

Další náklady Správy NP Šumava tvoří provozní výdaje spojené s blokadou aktivistů, které dle odhadu poskytnutého náměstkem ředitele Národního parku Tomášem Faitem činí cca. 600 000 Kč. Mezi těmito výdaji je zahrnuto následující:

- mzdy pracovníků informační a strážní služby;
- pohonné hmoty;
- technické zajištění ohrožených prostorů v porostech;
- ostatní výdaje.

Náklady spojené s blokadou vznikly také Policii České republiky, jejíž příslušníci zasahovali proti účastníkům blokády a jejich nedovolenému jednání. Tiskovou mluvčí Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje byla poskytnuta informace, že celkové náklady týkající se bezpečnostního opatření při asanaci dřevní hmoty napadené kůrovcem v Národním parku Šumava činí 1 045 210 Kč. Z této částky bylo na platy policistů a občanských zaměstnanců vynaloženo 780 247 Kč, přičemž se jedná o výdaje na pohotovost, práci přesčas včetně zákonných příplatků, pojistného a zákonných odvodů. Náklady na cestovné celkem činí 41 070 Kč, náklady na pohonné hmoty 213 163 Kč, náklady na spotřební materiál 10 730 Kč. Další náklady nevznikly, protože činnost policistů z Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje na Modravě probíhala nejen v rámci bezpečnostního opatření, ale i zvýšeným výkonem služby.

Sečteme-li tedy celkové náklady Správy Národního parku Šumava a Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, dostaneme částku bezmála 1 900 000 Kč.

Problematikou zásahu proti kůrovcové kalamitě na území Národního parku Šumava se zabývala také Evropská komise, která si od Správy NP Šumava, v rámci dokumentu

„Odpověď České republiky Evropské komisi ve věci opatření proti kůrovcové kalamitě v lokalitách Natura 2000 na Šumavě“, vyžádala odborný posudek, hodnotící vliv asanačních zásahů proti kůrovci na druhy a ekosystémy chráněné soustavou Natura 2000. Tento posudek byl zpracován autorizovanou odbornou posuzovatelkou Olgou Pospiechovou na základě povolení Ministerstva životního prostředí České republiky. Dle zadání měly být posouzeny zásahy proti kůrovci, které proběhly v roce 2011, s detailním záběrem na lokalitu Na Ztraceném v Územním pracovišti Modrava, a také posouzení záměru opatření proti kůrovci plánovaných v letech 2012 a 2013. Z posudku, který Správa parku obdržela na konci března 2012, vyplývá, že zásahy proti kůrovci proběhly v souladu s evropskou legislativou a ochranou přírody podle evropského práva. Autorka posudku v něm mimo jiné uvádí následující:

„Povinností České republiky je zabezpečit příznivý stav předmětů ochrany přírody Ptačí oblasti a Evropsky významné lokality Šumava. Tuto povinnost je potřebné splnit i za cenu zásahů proti kůrovci. Zásahy je potřeba uskutečnit, i kdyby dočasný vliv na předměty ochrany přírody by mohl být mírně negativní.“ [23]

Na začátku června 2012 evidovali lesníci Správy NP Šumava o více než dvě třetiny méně stromů napadených lýkožroutem smrkovým, než tomu bylo ve stejné době v předchozím roce 2011. Dle vyjádření odborníka na ochranu lesa Správy Národního parku Šumava Petra Kahudy se jedná o oblasti, kde správa parku proti kůrovci aktivně zasahuje, přičemž k této bilanci pomohl především včasný a efektivní loňský asanační postup v lese a také použití obranných zařízení. K 1. červnu roku 2011 bylo na území Národního parku Šumava vyznačeno 50 tisíc stromů napadených kůrovcem, v předchozím roce 2010 to bylo 30 tisíc stromů. Ke stejnému dni v roce 2012 však bylo vyznačeno pouze 15 tisíc napadených stromů.

Na základě pravidelného každotýdenního monitoringu výskytu kůrovce mohli lesníci NP Šumava koncem srpna 2012 konstatovat, že kůrovcová kalamita je u konce. Počet pokácených stromů v tomto roce nepřekročil hranici 70 tisíc. Přitom v roce 2011 bylo na území parku asanováno téměř 240 tisíc stromů. [14]

Vzhledem k výše uvedenému lze konstatovat, že opatření proti kůrovcové kalamitě provedená Správou Národního parku Šumava v roce 2011, proti kterým se postavilo občanské sdružení Hnutí DUHA, byla nejen v souladu s platnou legislativou, ale byla také zcela opodstatněná a potřebná. Náklady Správy NP Šumava a Policie České republiky související s bloádou aktivistů a dosahující částky blížící se dvěma milionům korun mohly být využity

zcela jistě daleko efektivnějším způsobem a lze je označit jako negativní důsledky dezinformační kampaně.

5.2 Důsledky (dez)informační kampaně spojené s projektem revitalizace Tyršových sadů v Pardubicích

Problematika projektu revitalizace Tyršových sadů a aktivit občanského sdružení Chráníme stromy a Zelená pro Pardubicko, které nesouhlasí s koncepcí projektu a především s pěstebními zásahy souvisejícími s plánovaným projektem je popsána v předchozí kapitole.

Na základě požadavků členů občanských sdružení nechalo město Pardubice vypracovat oponentní znalecké posudky, ve kterých byla posuzována vhodnost pěstebních zásahů v rámci realizace projektu revitalizace parku a také vhodnost celkové koncepce projektu revitalizace vzhledem ke stávajícímu stavu parku. Pro posouzení pěstebních zásahů v rámci koncepce projektu revitalizace byl vypracován Botanickým ústavem Akademie věd ČR odborný znalecký posudek č. 1/2011, který Magistrát města Pardubic obdržel 27. května 2011. Autor posudku zde došel k závěru, že rozsah pěstebních opatření v rámci projektu „Revitalizace Tyršových sadů“ je odpovídající.

Pro posouzení vhodnosti celkové koncepce projektu pak bylo zadáno zpracování znaleckého posudku Zahradnické fakultě Mendelovy univerzity v Brně. Předmět tohoto posudku byl zadán formou 8 otázek, které byly použity jako závazná osnova. Posudek č. 01/2012 byl zpracován ke dni 6. 2. 2012 a bylo v něm zodpovězeno na tyto otázky:

- 1) Jsou k datu vydání tohoto usnesení Tyršovy sady v Pardubicích ve stavu, kdy je již nelze dlouhodobě udržet pomocí postupných údržbových kroků? Je nutné přikročit k celkové revitalizaci prostoru, která povede k trvalé udržitelnosti prostoru?

Konstatování autora posudku: je nutno přikročit k celkové revitalizaci prostoru

- 2) Podkladem pro výběrové řízení a následné zadání projektu byly výsledky architektonické soutěže z roku 2002. Odpovídá zadání projektu stavu parku a charakteru prostoru?

Konstatování autora posudku: odpovídá

- 3) Splňuje projekt Revitalizace Tyršových sadů – podzámeckého parku v Pardubicích zadání?

Konstatování autora posudku: splňuje zadání projektu

- 4) Respektuje projekt podmínky území? Řeší projekt vyváženě všechny složky prostoru? Respektuje projekt podmínky území?

Konstatování autora posudku: projekt je především autorským dílem, vychází z podmínek území a představuje komplexní řešení

- 5) Zajistí případná realizace revitalizace parku dle projektu trvalou udržitelnost podzámeckého prostoru?

Konstatování autora posudku: posuzovaný projekt lze označit – ve vztahu k trvalé, respektive dlouhodobé udržitelnosti případně realizovaného díla – za návrh souboru opatření, která odpovídají oborovým zvyklostem a současnému stavu poznání v této oblasti

- 6) Odpovídají navržená pěstební opatření, konkrétně navržený rozsah kácení, zvolenému řešení?
- 7) Jsou navržená pěstební opatření, konkrétně navržený rozsah kácení, z Vašeho pohledu odůvodněná situací, resp. vhodná?

Konstatování autora posudku: Obě otázky mají společný základ a je na ně odpovězeno společnou odpovědí - u autorského díla tohoto charakteru a rozsahu lze označit navržený rozsah kácení za odpovídající navrženému řešení

- 8) Zhodnoťte (pokuste se o odhad) budoucí vliv hladiny spodní vody na zamýšlenou podobu realizace projektu. Reaguje projekt adekvátně na složitý vodní režim v území?

Konstatování autora posudku: Mendelova univerzita v Brně, Zahradnická fakulta, není kvalifikovaným ústavem pro znaleckou činnost v dané oblasti

Oba tyto posudky tedy shodně potvrdily jak vhodnost pěstebních zásahů v rámci projektu revitalizace, tak i celkové koncepce plánované revitalizace.

Náklady na vypracování odborného posudku z Botanického ústavu AV ČR činí 24 000 Kč. Za znalecký posudek zpracovaný Mendelovou univerzitou zaplatil Magistrát města Pardubice 50 455 Kč.

V souvislosti s aktivitou členů občanských sdružení, kteří nesouhlasí s podobou plánovaného projektu revitalizace a s ním spojenými pěstebními zásahy, nechal Magistrát města Pardubice v únoru 2011 upravit část projektu, čímž došlo ke snížení počtu dřevin

určených k pokácení v rámci realizace projektu. Tato projektová úprava byla spojena s náklady ve výši 216 373 Kč. Veškeré údaje o výše zmíněných nákladech byly poskytnuty garantem projektu revitalizace Tyršových sadů a náměstkem primátorky města Pardubice, Ing. Františkem Brendlem.

Sečteme-li celkové náklady spojené s aktivitou občanských sdružení v rámci jejich „boje“ proti realizaci projektu revitalizace Tyršových sadů v Pardubicích, dostaneme se k částce dosahující výše takřka 300 000 Kč.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že veškeré péstební zásahy uvažované v rámci projektu jsou zcela odpovídající potřebám takto rozsáhlé revitalizace parku, který nebyl desítky let udržován, a který se v současné době nachází na sklonku své životnosti. Takto to potvrdily i odborné znalecké posudky. Nesouhlasná stanoviska z řad zástupců občanských sdružení stojících proti realizaci projektu revitalizace byla pravděpodobně dána nedostatečnou znalostí tohoto komplexního projektu a také jejich neodborností. I v tomto případě proto lze shledat důsledky dezinformační kampaně občanských sdružení jako negativní, neboť náklady související s přepracováním projektu a vypracováním odborných posudků, které pouze potvrdily potřebu veškerých zásahů v rámci projektu uvažovaných, byly vynaloženy v podstatě zbytečně.

5.3 Důsledky (dez)informační kampaně spojené s projektem rekonstrukce ulice Zámostí v Hradci Králové

Problematika projektu rekonstrukce ulice Zámostí v Hradci Králové, spojená s povolením k vykácení čtveřice topolů v této ulici byla popsána v předchozí kapitole. Magistrátem města bylo vydáno rozhodnutí o povolení ke kácení těchto stromů, proti kterému se jako účastník řízení o vydání povolení ke kácení odvolalo občanské sdružení Ecoinstitut.

Magistrát města postoupil odvolání proti napadenému rozhodnutí Krajskému úřadu v Hradci Králové, který celou věc posoudil, rozhodl o zamítnutí odvolání a potvrdil rozhodnutí o povolení ke kácení čtyř topolů v ulici Zámostí.

V souvislosti s přezkoumáním rozhodnutí zadal krajský úřad vypracování odborného znaleckého posudku, vznikly tak náklady na tento posudek ve výši 14 328 Kč. V následující tabulce je uvedena kalkulace jednotlivých nákladů na vytvoření znaleckého posudku č. 30 - 2011, poskytnutá soudním znalce Ing. Pavlem Klevcovem, kterému bylo zpracování odborného znaleckého posudku zadáno.

Tabulka 8: Náklady na vytvoření znaleckého posudku

Nákladové položky	Cena (v Kč)
Činnost soudního znalce	10 000
Cestovné	1 600
Materiálové náklady	220
Telefonní poplatky	120
Cena celkem bez DPH	11 940
Cena celkem s DPH	14 328

Zdroj: vlastní zpracování

Občanské sdružení Ecoinstitut podalo proti rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové žalobu, ve které požaduje zrušení tohoto rozhodnutí. Krajský soud však tuto žalobu zamítl. Občanské sdružení tak proti rozhodnutí soudu podalo kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Tento následně rozhodl o zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové i rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého kraje.

Nejvyšší správní soud uložil krajskému úřadu, jakožto žalovanému, povinnost zaplatit občanskému sdružení Ecoinstitut náhradu nákladů řízení ve výši 17 640 Kč. Z této částky tvoří 9 000 Kč soudní poplatky, 6 300 Kč odměna právního zástupce za tři úkony právní služby dle advokátního tarifu a 900 Kč náhrada hotových výdajů za tři úkony právního zástupce, zvýšené o 20% DPH. [33]

Během větrného počasí 5. a 6. července 2012 došlo u topolů v ulici Zámostí k závažnému poškození korun včetně odlomení několika kosterních větví. Polámané větve způsobily újmu na majetku nájemci zahrady v ulici Zámostí, na jehož pozemku úlomky větví poškodily plot zahrady. [29]

Následky větrné kalamity, polámané větve topolů na zemi a v korunách stromů zlikvidovali pracovníci Technických služeb Hradec Králové, vznikly tak náklady na likvidaci následků větrné kalamity. Vedení Technických služeb Hradec Králové odmítlo poskytnout informace o nákladech spojených s likvidací polámaných dřevin. Odhad kalkulace nákladů byl proto zpracován firmou TĚŽEX - Luboš Dvořáček, zabývající se údržbou zeleně, lesnictvím a těžbou dřeva. Kalkulace je počítána při práci dvou pracovníků, jednotlivé položky nákladů jsou uvedeny v tabulce. Celkové náklady na likvidaci větrné kalamity činí 6 108 Kč.

Tabulka 9: Kalkulace nákladů na likvidaci poškozených dřevin

Nákladová položka	Počet hod.	Kč/hod.	Cena
Práce montážní plošinou	2	450	900
Práce motorovou pilou	6	250	1500
Úklidové práce	6	150	900
Rozštěpkování hmoty	3	300	900
Skládkovné			450
Technické zajištění práce	2	220	440
Cena celkem bez DPH			5 090
Cena celkem s DPH			6 108

Zdroj: vlastní zpracování

Pracovníky Odboru životního prostředí Magistrátu města Hradec Králové bylo sděleno, že během komunikace s obyvateli ulice Zámostí v průběhu řízení ve věci pokácení dřevin byla většina oslovených obyvatel ulice pro pokácení diskutované čtveřice topolů, vzhledem k jejich špatnému zdravotnímu stavu a nebezpečí poškození majetku či zdraví obyvatel ulice pádem odlomených větví.

Vzhledem k výše uvedenému, kdy jak z ohledání pracovníků Odboru životního prostředí Magistrátu města Hradec Králové, zastávajícího zde úlohu orgánu ochrany přírody, tak z posudku zpracovaného dle zadání Krajského úřadu Královéhradeckého kraje a částečně také z posudku vypracovaného dle zadání občanského sdružení Ecoinstitut vyplývá, že předmětné dřeviny jsou ve zhoršeném zdravotním stavu a hrozí tak jejich poškození, což se také prokázalo během výše popsané události ze dne 5. a 6. července 2012, která by se mohla v případě podobně nepříznivých povětrnostních podmínek opakovat, a také s přihlédnutím k faktu, že rekonstrukce ulice Zámostí, v rámci níž by mělo dojít k rekonstrukci vodovodu, kanalizace a také povrchu celé komunikace, je zcela jistě v zájmu všech obyvatel ulice, lze dospět k závěru, že by zde měl převážit veřejný zájem, nad zájmem skupiny jednotlivců a čtveřice topolů by měla být pokácena, aby tak mohl být projekt rekonstrukce ulice realizován.

Nejvyšší správní soud sice shledal pochybení v rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého kraje i Krajského soudu v Hradci Králové. Jak ovšem ve svém rozsudku uvádí: „*Nejvyšší správní soud zároveň upozorňuje, že tento právní názor nijak nepředvídá budoucí správní rozhodnutí ve věci, které učiní správní orgán po náležitém doplnění dokazování a zvážení, zda zájem na pokácení dřevin převyšuje konkurující zájem na jejich zachování, a to s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem včetně aktuálního stavu dřevin.*“ [33]

Lze tak nabýt dojmu, že čtveřice předmětných topolů se v tomto případě stala spíše rukojmím v rámci prosazování privátních zájmů, nežli prosazování zájmů ochrany přírody a krajiny, a proto jsou i zde hodnoceny důsledky spojené se sporem o povolení ke kácení dřevin jako negativní.

ZÁVĚR

Již Listinou základních práv a svod, Článkem 20 je všem občanům České republiky zaručeno právo se shromažďovat v různých spolcích, společnostech a jiných sdruženích. Stejně tak jim toto právo dává zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. A právě toto právo lze zcela jistě považovat za jeden ze základních pilířů demokracie a je také zcela jistě správné ho ctít.

U Ministerstva vnitra České republiky je v současné době registrováno bezmála 90 tisíc občanských sdružení, s různým posláním a také s různým rozsahem jejich působnosti. Jedno však mají společné, sdružují se v nich občané sdílející stejné životní hodnoty, názory a zájmy. Členství v takovémto sdružení přináší i určité přednosti, skupina je totiž vždy více než jednotlivec, občanské sdružení může snáze získat finanční podporu na svoji činnost, a to jak od státních institucí, tak od soukromých dárců. Občanské sdružení je právnickou osobou s vlastní subjektivitou a může se například také stát účastníkem správních a jiných řízení.

Tato práce se zabývá určitou skupinou občanských sdružení, tou, jejímž hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny. Tato sdružení se obecně nazývají „zelené“ organizace. Smyslem práce rozhodně není zpochybňovat důležitou a nezastupitelnou roli „zelených“ organizací v ochraně přírody.

Cílem práce bylo analyzovat jednotlivé případy zapojení „zelených“ organizací do (dez)informačních kampaní a vyhodnotit jejich důsledky na rozvoj regionu. Vybrány byly konkrétní případy rekonstrukce ulice Zámostí v Hradci Králové, revitalizace parku v Pardubicích a asanace kůrovcové kalamity na území Národního parku Šumava. U všech případů zde bylo prokázáno, že se jedná o kampaně založené částečně na nepravdivých nebo zkreslených údajích a informacích, a proto je lze považovat za dezinformační. Příčiny tohoto lze s největší pravděpodobností hledat v nedostatečných znalostech, ať už z oblasti legislativy nebo celkové koncepce jednotlivých projektů a jejich složitosti. Příčinou může být také snaha oslovit a získat na svoji stranu co nejširší počet příznivců. Pokud je totiž občan neznalý problematiky vhodným způsobem osloven, s tím, zda chce zabránit, například svým podpisem na petici, masovému a ilegálnímu kácení posledních zbytků zeleně v centru města, nebo tisíců stromů, které by měly být ponechány divoké přírodě, lze tak pravděpodobně získat jeho pozornost a nejspíše také jeho souhlas a podporu.

V práci byly hodnoceny důsledky jednotlivých vybraných dezinformačních kampaní. Ve všech případech jsou hodnoceny jako negativní. Prostředky, které byly u konkrétních případů

vynaloženy „na obranu“ plánovaných záměrů jednotlivých případů a v podstatě u všech případů pouze potvrdili správnost a potřebnost těchto záměrů byly vynakládány zcela neefektivně, a v rámci jednotlivých případů mohly být uspořeny nebo využity daleko efektivnějším způsobem.

V úvodu bylo jako další z cílů této práce stanoveno posouzení „správnosti“ procesu vzniku organizací zabývajících se ochranou přírody a krajiny a možností, jak se mohou zapojovat do řízení, ve kterých mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. V práci je popsána problematika a podmínky vzniku občanského sdružení. Fakticky to není nijak složitá záležitost a je k tomu zapotřebí pouze tři lidí, přičemž jeden z nich musí být starší 18 let. Pokud je občanské sdružení takto založeno a jeho hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny, může se za stanovených podmínek účastnit všech řízení souvisejících se záměry, kdy by mohly být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, a tímto způsobem je ovlivňovat.

Bohužel se v žádné z podmínek založení občanského sdružení, jehož hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny, ani v podmínkách, za kterých se mohou tyto „zelené“ organizace zapojovat do řízení, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody, neobjevuje požadavek alespoň minimálního stupně odbornosti představitelů těchto organizací.

Při sběru dat, potřebných k popisu a hodnocení jednotlivých uvedených konkrétních případů dezinformačních kampaní, bylo hovořeno s pracovníky institucí veřejné správy, zastávajícími úlohu orgánů ochrany přírody. Těmito bylo sděleno, že konkrétní případy popisované v této práci, kdy se dostávají při realizaci záměrů, ve kterých jsou dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny do sporu se zástupci „zelených“ organizací, nejsou nikterak ojedinělým jevem. Řešení, která však zástupci „zelených“ organizací v rámci těchto sporů nabízí jako příznivější varianty ve vztahu k ochraně přírody a krajiny jsou mnohdy dosti laická a neodpovídající potřebám a rozsahu těchto záměrů. Stejně tak tomu bylo i v konkrétních případech popisovaných v této práci. Například u projektu revitalizace Tyršových sadů v Pardubicích, proti kterému se postavila místní občanská sdružení s nesouhlasnými stanovisky, co se týká pěstebních zásahů, které by měly být v rámci revitalizace provedeny. Vzhledem k rozsahu a komplexnosti celého projektu, jehož plánování probíhalo v horizontu takřka deseti let, a který byl zpracován řadou odborníků, lze pochybovat o tom, že nesouhlasná stanoviska „zelených“ organizací skutečně vychází z dostatečné znalosti této problematiky, v celé její šíři.

Na základě poznatků získaných během zpracování této práce lze dojít k závěru, že proces, kterým se „zelené“ organizace mohou zapojovat do řízení o záměrech, ve kterých mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny, a tyto záměry ovlivňovat, není „správně nastaven“. Na jedné straně je tu vyžadována odbornost všech, kteří by se měli na realizaci daného záměru podílet, včetně zástupců orgánů ochrany přírody z řad veřejných institucí. Na druhé straně je tu však dána možnost „zeleným“ organizacím ovlivňovat tyto záměry, bez požadavku jakékoliv odbornosti zástupců těchto organizací, čímž mohou být tyto záměry velmi negativně ovlivněny, jak bylo prokázáno u všech konkrétních případů, popisovaných a hodnocených v této práci. V praxi tak může dojít k tomu, že pod rouškou „boje“ za ochranu přírody a krajiny mohou být prosazovány privátní nebo komerční zájmy jednotlivců nebo skupiny, před zájmem veřejným, například v případě záměrů realizovaných jako veřejné projekty, apod.

I když se pak podaří prokázat, že nesouhlasná stanoviska a námitky proti realizaci těchto záměrů vychází z nedostatečné znalosti legislativy nebo problematiky daného záměru, jako tomu bylo v případech popisovaných v této práci, je toto vždy spojeno s negativními důsledky v podobě neplánovaného čerpání časového fondu stanoveného k realizaci daného záměru, a také nákladů spojených s „obhajobou“ daného záměru.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BITTMAN, Ladislav. *Mezinárodní dezinformace: černá propaganda, aktivní opatření a tajné akce*. Vyd. 1. Praha: Mladá Fronta, 2000. 358 s. ISBN 80-204-0843-6.
- [2] Blokáda na Ztraceném a u Ptačího potoka je nezákonná. *Národní park Šumava* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5622/8584/clanek/blokada-na-ztracenem-a-u-ptaciho-potoka-je-nezakonna/>
- [3] CEJPEK, Jiří. *Informace, komunikace a myšlení*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2006. 234 s. ISBN 80-246-1037-X.
- [4] Česká republika. Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. In: 19/1990. 1990. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=83~2F1990&rpp=15#seznam>
- [5] Česká republika. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: 28/1992. 1992. Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&fulltext=&nr=114~2F1992~20Sb&part=&name=&rpp=15#seznam>
- [6] Definice informace. Data - informace - znalosti. *Vyšší odborná škola informačních služeb, Praha 4, Pacovská 350/4* [online]. [cit. 2013-06-28]. Dostupné z: <http://web.sks.cz/users/ku/ZIZ/inform1.htm>
- [7] Desítky vědců a osobností vyzvaly Stráského a Chalupu k zastavení nelegální těžby. *Hnutí DUHA* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://hnutiduha.cz/aktualne/desitky-vedcu-osobnosti-vyzvaly-straskeho-chalupu-k-zastaveni-nelegalni-tezby>
- [8] Historie ochrany přírody a krajiny v České republice. *Ochrana přírody a krajiny v České republice* [online]. [cit. 2013-06-28]. Dostupné z: http://www.cittadella.cz/europarc/index.php?p=historie_ochrany&site=zakladni_udaje_cz
- [9] Hnutí Duha porušuje Zákon o ochraně přírody a krajiny, navíc svou blokadou chce usmrtit desítky tisíc stromů. *Národní park Šumava* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5622/8587/clanek/hnuti-duha-porusuje-zakon-o-ochrane-prirody-a-krajiny-navic-svou-blokadou-chce-usmrtit-desitky-tisic-stromu/>

- [10] Hnutí DUHA se odvolalo proti rozhodnutí soudu. *Hnutí DUHA* [online]. 2011[cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://hnutiduha.cz/aktualne/hnuti-duha-se-odvolalo-proti-rozhodnuti-soudu>
- [11] CHURANĚ, Milan. *Encyklopedie špionáže: ze zákulisí tajných služeb, zejména Státní bezpečnosti*. 2. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Libri, 2000. 431 s. ISBN 80-7277-020-9.
- [12] Jak budou Tyršovy sady vypadat?. *Pardubice* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://tyrsovysady.pardubice.eu/jak-budou-vypadat.html>
- [13] Lokalita Na Ztraceném (Ptačí potok). *Národní park Šumava* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5654/8616/clanek/>
- [14] Mapa lokality Na Ztraceném. *Národní parku Šumava* [online]. [cit. 2013-07-02]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5654/8619/clanek/>
- [15] Město chystá nové výběrové řízení na Tyršovy sady i žalobu. *Pardubice* [online]. [cit. 2013-06-28]. Dostupné z: <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/pro-media/tiskove-zpravy/mesto-chysta-nove-vyberove-rizeni-na-tyrsovy-sady-i-zalobu/>
- [16] MIKO, Ladislav; BOROVIČKOVÁ, Hana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H.BECK, 2009. 590 s. ISBN 978-80-7179-585-8.
- [17] Milovníci Šumavy pokojně brání masovému ilegálnímu kácení v horských slatích. *Hnutí DUHA* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://hnutiduha.cz/aktualne/milovnici-sumavy-pokojne-brani-masovemu-ilegalnimu-kaceni-v-horskych-slatich>
- [18] MLEZIVA, Emil. *Encyklopedie lži, podvádění a klamání s příklady a obrana proti nim*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2000. 238 s. ISBN 80-7021-391-4.
- [19] *Národní park a CHKO Šumava* [online]. 2010 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.retour.cz/mesta/zelezna-ruda/np.htm>
- [20] Obnova Tyršových sadů: odpovědi na nejčastější otázky. *Pardubice* [online]. 2012 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://tyrsovysady.pardubice.eu/aktuality/faq.html>
- [21] Odvolání občanského sdružení Ecoinstitut, ze dne 25. 4. 2011, Zn. ECI/17/2011/KC-Z
- [22] PETICE: Obnovu Tyršových sadů ano, ale šetrně k přírodě a bez plýtvání. *Tyršovy sady Pardubice* [online]. 2012 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.tyrsaky.cz/news/nova-petice/>

- [23] Pravidelný přehled informací. *Národní park Šumava* [online]. [cit. 2013-07-02]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/1330/sekce/pravidelny-prehled-informaci/>
- [24] Proč revitalizace?. *Pardubice* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://tyrsovysady.pardubice.eu/proc-revitalizace.html>
- [25] Prohlášení Hnutí DUHA k soudnímu opatření v národním parku na Šumavě. *Hnutí DUHA* [online]. [cit. 2013-06-28]. Dostupné z: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/prohlaseni-hnuti-duha-k-soudnimu-opatreni-v-narodnim-parku-na-sumave>
- [26] Prohlášení občanských sdružení. *Tyršovy sady Pardubice* [online]. 2012 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.tyrsaky.cz/news/prohlaseni-obcanskych-sdruzeni/>
- [27] Protokol ČIŽP o kontrolním zjištění k případu č. 1110920, ze dne 21. 7. 2011
- [28] Protokol ČIŽP o kontrolním zjištění v Tyršových sadech v Pardubicích, ze dne 16. 3. 2012
- [29] Protokol Magistrátu města Hradec Králové, odboru životního prostředí o místním ohledání, ze dne 7. 7. 2011
- [30] Rozhodnutí Krajského úřadu Královéhradeckého kraje ze dne 10. 10. 2011, Č. j. 9843/ZP/2011-PE-9
- [31] Rozhodnutí Magistrátu města Hradec Králové, odboru životního prostředí, ze dne 11. 4. 2011, Zn. MMHK/050942/2011 zp2/mrk
- [32] Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2012, Č. j. 30A 56/2011-58
- [33] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2012, Č. j. 6As 69/2012-27
- [34] Rozsudek Okresního soudu v Klatovech ze dne 30. 11. 2012, Č. j. 6C 346/2011-436
- [35] Stanovisko petičního výboru a občanského sdružení proti nadměrnému kácení v Tyršových sadech. *Tyršovy sady Pardubice* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.tyrsaky.cz/news/stanovisko-obcanskeho-sdruzeni-12-10-2011/>
- [36] Stráský zatím na Šumavě kácet nemůže. *Hnutí DUHA* [online]. [cit. 2013-06-28]. Dostupné z: <http://www.hnutiduha.cz/aktualne/strasky-zatim-na-sumave-kacet-nemuze>
- [37] Tiskové prohlášení. *Pardubice* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://tyrsovysady.pardubice.eu/aktuality/tisk-prohlaseni-new-visit.html>
- [38] Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 11. 2011, Č. j. 56Co 406/2011-144

- [39] Usnesení Okresního soudu v Klatovech ze dne 22. 7. 2011, Č. j. 15Nc 53/2011-46
- [40] Účast ve správním řízení. *Občanská společnost* [online]. [cit. 2013-06-28]. Dostupné z: <http://www.obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=132558>
- [41] Zpracování kůrovcové kalamity v NP Šumava - květen 2011. *Národní park Šumava* [online]. 2011 [cit. 2012-08-03]. Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/5622/8534/clanek/zpracovani-kurovcove-kalamity-v-np-sumava---kveten-2011/>